

Reformmozgalom az Európai Unió jövőjéért

A francia–német barátság 60. évfordulója új magyar külpolitika születésének indítéka lesz. Emmanuel Macron francia elnök és Olaf Scholz német kancellár új lapot akarnak nyitni az Európai Unió történetében, hogy megőrizték az egységet a széthúzó erők, elsősorban kívülről jövő fenyegetés ellen. A január 22-i párizsi ünnepélyes kormány- és parlamenti találkozón geopolitikailag is „szuverén” Európai Unióról beszéltek. Ez nem csak azt jelenti, hogy az annak tulajdonított és kifele igénybe vett jogai fognak megnövekedni, hanem a belső működési szerkezete is változni fog. A szubszidiaritás elve megmarad, miszerint minden ország elvégezheti egyénileg azokat a feladatokat, melyekre képes és melyeknek a közösítéséhez még nem járult hozzá. Azonban nyilvánvaló, hogy főleg a kisebb tagállamok, de a nagyok is, olyan kihívások elé néznek, melyek meghaladják az egyes nemzetállamok teljesítőképességét.

Orbán Viktor magyar miniszterelnök az elnök között volt, akik Macron mellett katonai értelemben is közös biztonságpolitikát tartottak szükségesnek. Ez a közös helyzetfelmérés mellett nem a NATO-val rivalizáló szervezet kialakítását jelenti, hanem az európaiak készlődését arra, hogy közös erővel és egyeztetve gyártsanak, szerezzenek be fegyvereket és más eszközöket. Orbán politikája ebben többféleképpen érintett; egyrészt utalhat arra, hogy ő a német Rheinmetallal kötött gyártási szerződéssel előrelátóan rendelkezett, másrészt pedig pont ő számít azokhoz a bontó erőkhöz, amiket Scholz és Macron korlátozni akar. Mindenesetre csődöt vallott az az orbáni találmány, hogy egy miniszter személyében összekapcsolja a külkereskedelmet és a külügyet.

Hogyan tudna egy külügyminiszter hosszú távú meggondolásokat követni, ha a kereskedelempolitikai sikere attól függ, hogy minél „olcsóbban” szerezzon be árukat akármilyen elvtelen partnerektől? Az ilyen tárcavezető a külföldi hatalmak által zsarolható. Orbán ezért bízta meg tapasztalatlan segédjét ezzel az ellentmondásos feladattal. Igaz, hogy éveken keresztül látszólag jól mentek a dolgok. Ennek pedig az volt az ára, hogy a magyar külügyminiszter mindvégig helytelenül értékelte a Putyin-féle törekvéseket – miközben a német külpolitikában hangadó szociáldemokraták

már 2018-ban gyanakvóbb beállításra tértek át Heiko Maas külügyminiszterre való kinevezésével. Most pedig az SPD búcsút vesz a Brandt/Bahr óta követett dacos jóhiszeműségtől és nem Oroszországgal együtt keresi tovább a biztonságot, hanem „Oroszország előtt”.

Ellentmondásosnak tűnt Scholz Párizsban megerősített kijelentése, hogy Putyinnak nem szabad győzni, és az óvatos, sőt, tétovázó hozzáállása az ukrán elnök követeléséhez, hogy Németország végre szállítson nehéz páncélosokat. A számos baráti országot idegesítő várakozásnak sokféle oka lehetett. Próbaképpen jelzés lehetett Putyin felé: mi mérsékeljük Ukrajna támogatását, mérsékelj te is a támadásokat, jelezzél valami kiutat! A nyugati, főleg német politikai és intellektuális hangok, akik az ukránoktól várják el a „saját polgárai életét mentő” tárgyalások kezdeményezését, így végérvényesen tapasztalhatták, hogy Putyin nem érdekelt kompromisszumokban. Ő a teljes győzelmet akarja Ukrajna felett, mert minden más sem az orosz közvéleményt nem nyugtatná meg az áldozatokat látván, se nem óvna meg a saját személyét végzetes hatalmi harcoktól.

Putyin és csapata ígérete az volt, hogy sikeres hadjáratral szilárdítják Oroszország elsőrangúságát a nagyvilágban. Ez vagány feltételezés volt. A több mint egy milliárd népességű Kínához és a 330 millió lakosú Egyesült Államokhoz képest, melynek a gazdasági termelése tizenötször nagyobb, a 140 millió lakosságú Oroszország valójában nem nagyobb egy másodrangú államnál – úgy, mint Franciaország és Németország is, melyeknek együtt van hasonló létszámuk. Putyin veresége ezt a másodlagosságot hitelesítené a világ színe előtt. Ez a valódi tét, ezért fenyegetőzött atomfegyverek bevetésével. De az senkit sem győzött meg, különösen, nem győzött le, mert sem Amerika, sem a sűrűn lakott Kína nem akar – elvből sem – akármilyen atomháborút. Kínának nem érdeke egy gátláshal Putyinnal szövetségben, akár csak jó barátságban lenni. Az Amerika-Kína-bipoláriságból nem lesz Oroszország Ukrajna elleni háborúja után, akárhogy is végződik, tripoláris világ – ahhoz hiányoznának a nemzetközi legális feltételek, melyek egy támadást végül jogilag konszolidálnak. Még arra sem számíthatnak

Széri-Varga Géza: A négyökrös szekér

Putyinék, hogy ilyen módon kialakíthatnának egy nagyhatalmi holdudvart – arra a támadó hadjárat előtt még nagyobb lett volna az esély, de ez már akkor sem jószóval, sem fenyegetéssel nem sikerült. És hány országot akarnának még megtámadni e célból?

A Nyugat egyetért abban, hogy Putyin nem nyerheti meg ezt a hadjáratot – és még Ázsiában sem drukkol senki sem jóindulatúan a Kreml urának. Biztos Lukasenka elnök sem úgy akar bekerülni nemzete történelmébe, hogy ő játszotta el a belaruszok önállóságát. Bár az európaiaknak is vigyáznuk kell arra, hogy Lukasenka iránti megvetésükből ne fejlődjen ki közömbösség Belarusz sorsa iránt. A davosi gazdasági világfórumon Henry Kissinger kijelentette, hogy majd fel kell venni Ukrajnát a NATO-ba. Az EU-tagság amúgy is már úton van. Kissinger követelése – ami nem egy az egyben Biden elnök vagy Blinken külügyminiszter állásfoglalása – azt a célt szolgálja, vagyis Putyint arra a belátásra kell ösztökélni, hogy a háború után gyengébb pozícióban lesz, mint előtte volt, amikor a bukaresti döntés alapján Ukrajnát beláthatatlan időkre nem vették volna fel a NATO-ba.

Az orosz vezetésnek biztos van már B- meg C-terve, mégis hogyan érheti el a győzelmet, vagy mit nyilváníthat majd valamikor annak? Addig is koptatási hadjáratot akar folytatni – koptatni az ukrán hadsereget és infrastruktúrát meg persze a lakosságot, aztán meg fel-

darálni a nyugati fegyverszállításokat és főleg kifárasztani a nyugati közvéleményt. Kézenfekvő, hogy ezzel Európának, az Európai Uniónak szembe kell szállnia. Ezért indított Macron és Scholz reformmozgalmat. Az az Unió, mely a nyugati Balkán országainak és alapvetően Ukrajna felvételére készül, nem adhat különcködéseknek játéktérrel, pláne olyannak, amelynek a célját nem látják világosan.

Mindenki tudja, hogy ez az aggodalom ma elsősorban Magyarországra vonatkozik. A Budapesti összeállt parlamenti kétharmad nem tudta világossá tenni, hogy mi az uniók célja egyfajta fokozott önállóságon vagy magányosságon túl – a „ne bánts a magyart” jelszó ígényével, pedig mindenféle sértődékenység kifelé akaratlanul is tekintély hiányáról tanúskodik. A magyar kormánynak ilyen körülmények között még inkább az lesz a feladata, hogy pozícióját az Unión belül ne szemrehányással, hanem javaslatokkal igyekezzen javítani – melyeket magyar és európai szakkörökben meg lehet tárgyalni, akár vitatni és legjobb esetben elfogadni. És főleg az a kormány feladata, hogy erre a stílus-, lényegében módszerváltásra ráhangolja az ország lakóit, sőt, az egész magyar nemzetet. Ez a feladat annál nélkülözhetetlenebb, minél valószínűbb vagy minél valószínűbbnek tartják a politikusok maguk, hogy – jobb ellenzék híján – a következő választást is a Fidesz/KDNP fogja megnyerni.

GEORG PAUL HEFTY

Az orosz–ukrán háború háttérrel

Nem 2022. február 24-én kezdődött...

Az Ukrajnában, közel egy éve tartó fegyveres konfliktus nem a két keleti szláv testvérnép között folyik – ez csak a felszín – valójában a két globális nagyhatalom, az USA és Oroszország proxy/helyettes háborúja. A háborús eseményekről szóló hírek elfedik azt a tényt, hogy gyökerei sokkal messzebbre nyúlnak vissza, éspedig a Szovjetunió szétesésének idejére. Általánossá vált a vélekedés, – Európában is – hogy az Egyesült Államok egyedüli győztesként megnyerte a hidegháborút, a világ egypólusúvá vált, beköszöntött a vetélytárs nélküli „Pax Americana”. A Gorbacsov–Jelcin-i gyengeség és káosz másfél évtizedében kevesen gondoltak arra, amit Antall József úgy fogalmazott meg, hogy „az orosz medve alszik, de fel fog ébredni”. Nyugat-Európa élvezte a Marshall-tervtől tartó prosperitást a NATO védernyője alatt, és a hidegháborús válságok ellenére is zavartalanul érkező olcsó szovjet olaj- és gázszállításokkal működtetett ipari termelés és export előnyeit. Az Európai Közösség, majd Unió vezető hatalma, (a később egyesült) Németország F.J. Strauss ismert megállapítása szerint gazdasági óriás, de politikai törpe volt – s nem csak politikai, hanem katonai téren is – és ez volt a jellemző egész Nyugat-Európára: komolyan fel sem merült egy, az USA-tól független, össz-európai haderő terve, amit de Gaulle (is) javasolt.

Egyetlen felelős politikus sem vette figyelembe azt, hogy Oroszország Nagy Péter, a

nagy északi háború (1700–1721) óta Európa része, egyik legerősebb hatalma, amelynek megvannak a maga biztonsági érdekei, nyersen szólva nyugati hódításainak megőrzése. A maroknyi „russzista”, Kreml-szakértőn kívül senki sem tudta/-ja, hogy az orosz köztudatban kétféle külföld létezik: a „blizsnyejc zarubezslje”/közel-külföld: az az óriási peremterület, amely a cári birodalom és a Szovjetunió felbomlásával nyerte el/vissza függetlenségét, Kazahsztántól a Kaukázuson át a Baltikumig és Besszarábia/Moldváig, beleértve természetesen Ukrajnát; és ezt a sajátjuknak, de legalábbis befolyási övezetüknek tekintik. Ezzel a fenyegetéssel magyarázható, hogy Ukrajna megtámadására reagálva Svéd- és Finnország azonnal kérte felvételét a NATO-ba.

Ukrajna ugyanannyira különbözőségekkal és megosztottsággal nyerte el függetlenségét 1991-ben, mint volt az akkori Jugoszláviában. Az ukránok 20%-a 1772 és 1939 között osztrák, majd lengyel uralom alatt nyugatias szelvényben szocializálódott, míg a többségnek keleti, orosz/szovjet befolyás érvényesült – ez a vallási megosztásban is tükröződött (görög-katolikus-pravoszláv). Száraz történelmi-etnikai tények:

- a Krím a tatár kánság felszámolásától (1783) Oroszország része, és Hruscsov csak 1954-ben „ajándékozta” Ukrajnának; lakosságának 2/3-a orosz, Szevasztopol mindvégig a fekete-tengeri orosz flotta bázisa;

Folytatás a 2. oldalon

MKP helyett Konzervatív

A Galántai járásban Taksonyfalván tartotta a felvidéki Szövetség – Aliancia Párt MKP platformja országos kongresszusát. A platform fontos témákkal foglalkozott. Legfontosabb célkitűzésük, hogy mindent megtegyenek a párt szlovák parlamentbe kerülése érdekében a szeptember 30-án esedékes választások után. Sor került a platform nevének megváltoztatására, ezentúl Magyar Konzervatív Platform a neve. Az alábbiakban közöljük a tanácskozáson elfogadott nyilatkozat szövegének kivonatát.

A kormányról és a választásokról – Az MKP Platform köszönetét fejezi ki a választóinknak, hogy ilyen nagy számban szavaztak a Szövetség párt jelöltjeire 2022. október 29-én, az összevont önkormányzati és megyei választásokon. Az idei évben Szlovákiában előrehozott parlamenti választások lesznek. Az elmúlt 3 évben komoly krízisek sújtották Szlovákiát is. A Covid-járvány, az orosz–ukrán háború súlyos gazdasági következményei nehéz feladatok elé állították a kormányt. Ugyanakkor mindenki számára világossá vált, hogy az OLANO vezette széles kormánykoalíció (SAS, Sme rodina, Za ľudí) nem volt felkészülve a kormányzásra. Szlovákia súlyos politikai és gazdasági válságban van. Az emelkedő energiaárak fojtogatják a kis- és középvállalkozókat, a helyi és megyei önkormányzatokat. Több területen vesztélybe került az egészségügyi ellátás, nő az ország eladósodása. Támogatjuk, hogy a Szövetség választási listája nyitott legyen a nem párttagok irányába is. A platformunkra eső 75 képviselőjelölti helyen készek vagyunk indítani nem párttagokat is.

Orosz–ukrán konfliktus – Oroszország csaknem egy évvel ezelőtt megtámadta Ukrajnát. A háború rengeteg emberéletet követelt, óriási szenvedést okozott a háborús övezetekben élőknek, de minden érintettnek is. A konfliktus kezdete óta kivettük a részünket az Ukrajnában élő rászorultak vagy a Szlovákiába menekülők megsegítése terén.

Az EU és mi – Elfogadhatatlannak tartjuk, hogy az Európai Bizottság és az Európai Parlament a jogállamiság fogalmának félrevezető felhasználásával politikai nyomást gyakorol azon országokra – Magyarország, Lengyelország –, amelyek nem osztják a brüsszeli bevándorlás-, gender-, LMBTQ+ politikát. Meggyőződésünk, hogy az Európai Uniónak a hagyományos európai kulturális, civilizációs és vallási értékekre kell épülnie. Minden más elképzelés erőltetése az EU meggyengüléséhez és akár széteséséhez vezet.

Új cseh államfő

A kétfordulós csehországi választásokat Petr Pavel nyugalmozott tábornok, a NATO egykori főtitkára nyerte, aki a szavazatok 58,3%-át kapta; mintegy 3,4 millió polgár szavazott neki bizalmat. A másik induló, Andrej Babiš 41,68%-ot ért el. A választók részvétele pedig rekordmagasságú volt, meghaladta a 70%-ot. Az új államfő első beszédében ígéretet tett arra, hogy munkáját a tisztesség és igazmondás jegyében végzi. Csehország most megválasztott köztársasági elnökét márciusban iktatják be hivatalába.

Határok nélkül

A Himnusz és a történelem „zivataros” két százada

Kettős kerek évfordulót ül idén januárban az összmagyarság: Petőfi Sándor és a *Himnusz* kétszázadik születésnapját. Van benne valami sorszerű, hogy pontosan három héttel azután, hogy a kiskőrösi Petrovics-családban újév napján felsírt egy csecsemő, az akkor már neves költő, nyelvújító és mai szóval kritikus Kölcsey Ferenc Szatmárceken pontot tett a magyar nép zivatáros századairól szóló költemény végre. A magyar történelem menetét tekintve nem is lehetne másképp, hogy egy hónapban találkozik a szabadság eszméjével összeforrott költő, s nemzeti kultúránk és összetartozásunk talán legfontosabb alapköve, a *Himnusz*. Ahogy Petőfi mint szimbólum a népi emlékeztében évtizedekkel 1849 után is eleven volt – lásd az „ál-Petőfik” felbukkanását vagy a meg-megújuló legendákat a költőt, „halála utáni” életéről –, úgy Kölcsey imáját sem a hatalmaságok akarata tette az „egységes magyar nemzet himnuszává”. Mindezt először a népszínműíró és függetlenségi képviselő Rátkay László foglalta törvényjavaslatba 1903-ban, pontosan azzal indokolva a kezdeményezést, hogy „a magyar néplelék Kölcsey Ferenc költeményeként Erkel Ferenc dalköltőnőj által megzenésített *Himnusz* című költeményét avatta fel a magyar nemzet főházává. Mi sem akadályozza tehát, hogy a magyar népleléknek ezen választása törvényhozas útján is szentesítve legyen.” Bár a dualizmus idején a törvényjavaslatot csupán az Országgyűlés fogadta el, az uralkodó nem szentesítette, ez mit sem változtatott a mű magyar néplelékben elfoglalt helyén.

A *Himnusz* sorsa valamilyen formában mindig megmutatta a nemzet sorsának alakulását is. „Megbűnhődte már e nép / A múltat s jövőndőt” – talán nem véletlen, hogy gyermekkoromtól fogva e sorokon gondolkodtam a legtöbbet, ezek igazsággal éreztem a zsigereimben. Akkor még persze nem tudatosodott bennem, hogy amikor Kölcsey áldást kért a magyarra, egyben felmentést a korábban és ezután elkövetett bűnökért, történelmünk legstótebb százada meg előtűnik állt. Kölcsey nem érthette meg a nemzeti felemelkedés legfontosabb korszakának, a reformkornak a végét – azt sem, hogy Erkel Ferenc 1844-ben megzenésítette a verset – és a szabadságharc bukását sem. A „szörnyű időt”, amikor a másik Költőnek nyoma veszett. A dualizmus időszakát, amelynek kezdetekor és lezárásakor, az Országgyűlés megnyitásokor és az utolsó királykoronázások hivatalosan is felhangzathatott a nemzeti imáság, még ha a hivatalos kanonizációt nem is sikerült elérni. A trianoni békediktátumot – mely után a szilágy-

sági Szódemeter éppúgy román fennhatóság alá került, mint a segesvári csata helyszíne – és az annak revízióját mindenek fölötti célként meghatározó Horthy-korszakot. Annak idején Erkel zeneművét Dohnányi Ernő – a szétszakíttatás fájdalmát megjelenítve – lassította. De Kölcsey nem érte meg a kommunista diktatúrát sem, amelynek idején először „a múltat végképp eltörölni” jegyében Rákosi a kor meghatározó költőivel és zeneszerzőivel íratott volna új himnuszot – a felkérték állítólag keresetlen szavakkal utasították el a „megbízást” –, a Kádár-korszak idején pedig a hivatalos protokoll idejére – legfeljebb a sportesemények nézőterére – száműzték a „nacionalizmus” elleni harc jegyében. És a rendszerváltást sem, amikor az azt megalapozó alkotmánymódosítás világossá tette a nemzeti lelkiületben rögzült formulát: a magyar himnusz Kölcsey Ferenc költeménye, Erkel Ferenc által megzenésítve.

A *Himnusz* az országhatárok által mestersegesen és a különböző politikai ideológiák mentén veszélyesen megosztott magyarság egyik közös kapaszkodója. Valódi ima. Szőljon bár iskolai ünnepségeken, templomokban, sporteseményeken – magyar győzelmek vagy válogatott-megmérettetések idején –, nemzeti ünnepeken, ilyen vagy olyan politikai tüneményeken, határainkon és a Kárpát-medencén innen vagy túl, mindannyian tudjuk, milyen „rituáléknak” kell megfelelnünk éneklése során. Az „egy vérből valók vagyunk” érzése, ha máskor nem, ebben a másfél-két percben megvalósul. Történelmünk arra tanít bennünket, hogy becsuljuk meg, amikor és ahol szabadon énekelhetjük. A mai „zivataros” évek, évtizedek során is erőt ad és a mindennapos félt emel bennünket. *A Himnusz* ehhez hasal csak egy bizonyos ideig lehet énekelni” – idézzük sokszor Szabó Dezso szavait nem sokkal az első világháború előtről. A szomszédunkban zajló testvérháborúból fakadó félelmek, az általános európai gazdasági lassulás hatásai, a megélhetési költségek itthon (is) tapasztalható növekedése és a közép-telekeken való lecsapódása sokak számára teszi nehezzé a mindennapot fölé emelkedést. Imát mondaní, áldást kérni, önön hibáinkkal számot vetni, a történelmi pozitívumokat és negatívumokat összegezni azonban éppen a legnehezebb korszakokban a legfontosabb. Az elmúlt kétszáz év erre bizonyosan megtaníthatta a magyarságot. E tanulságok ismeretében ma sem kérhetünk mást:

Isten, áldd meg a magyart. Hozz rá vig szentendőt.

NAGYMIHÁLY ZOLTÁN

TÁMOGATÁSI KÉRELEM

Támogatási akciónk 2002. júniusi beindítása óta – ide értve az Őrség naptárunk révén átutalt adományokat – a Bécsi Napló 2022/6. számában közzétett 132.308,32 euró 2022. december 31-ig az alábbi támogatásokkal növekedett:

Albert Ludwig, Dr.	50,00	Hodor Mária-Magdolna, Dr.	25,00	Pap Sabine	50,00
Andreewitch Edith	20,00	Hunyady Péter, Dr.	40,00	Passl Mariana, Mag. pharm.	50,00
Balog Pál	20,00	Izay Gábor, Ing.	25,00	Pongrácz Vilmos	30,00
Bartus Attila	50,00	János Árpád	30,00	Retek József	20,00
Bazsó Ferenc	30,00	Jászi Julius, DI	50,00	Schenk Gabriella	10,00
Beck Andreas, Dr. med.	20,00	Kautny Endre, Mag. Pharm.	10,00	Schrott Judit Andrea	10,00
Beres Georg	22,00	Kecskés Illés	30,00	Simo Gheza	30,00
Bodi Franz, DI	40,00	Koczó Endre	100,84	Stipkovics Walter, Dr. Dkfm.	30,00
Buday Gabriella	25,00	Kriston Ferenc & Eveline	70,00	Szabó Lajos, Dr.	20,00
Czingraber Aladár	100,00	Lanzmaier-Ugri Katalin Mária	20,00	Székelj Stephan	20,00
Duris Paul, Dr.	25,00	László Zoltán	50,00	Szöllösi Bela	10,00
Egyed Barna	30,00	Máthé Attila	50,00	Tápai Ferenc	30,00
Endrédi Barnabás	20,00	Nagy Árpád	50,00	Tit Beata	50,00
Fay Susanne	20,00	Nagy Judith-Liliana	35,00	Tornyay Erzsébet	15,00
Forgó László, Dkfm.	100,00	Nagy Rozália	15,00	Vadász Gabriel	30,00
Gergely András	5,00	Nagyné Bojarszky Katalin	25,00	Vass Gyula, DI	20,00
Gerzsenyi Enikő	20,00	Németh Ferdinánd, Dipl.-Ing.	30,00	Vince Gabor	10,00
Guzi Rosa	20,00	Németh Peter, DI	30,00	Wolszky Kázmér	30,00
Gyöngyösi István	20,00	Németh-Török Szusanna, Dr.	50,00	Wüster Márta	35,00
Halmágyi Ákos	30,00	Neumann Etelka	30,00	Összesen	1932,84

A támogatások eddigi befolyt teljes összege 134241,16 euró.

Hálás köszönet mindazoknak, akik támogatásukkal lehetővé teszik a Bécsi Magyar Otthon fenntartását, amely a legkülönbözőbb rendezvények, társas összejövetelek mellett a Bécsi Magyar Iskolának is otthonul szolgál.

Mag. Hollós József elnök Schenk Angyalka főtitkár Táncoz Zoltán pénztáros

A Loh Annamária KCSP ösztöndíjasunk által összeállított Rendezvény-naptár a Bécsi Napló web-oldalán található. • www.becsinaplo.eu

Az orosz–ukrán háború háttérrel

Folytatás az 1. oldalról

– a keleti országrész: Harkov, Doneck, Luganszk a nagy éhínség (1932-33) és az iparosítás következtében orosz nyelvűvé vált; a délkeleti megyék: Mariupol, Herszon, le Odesszág szintén – Nagy Katalin (1762-1796) óta ez az ún. „Novorosszija-Új Oroszország”;

– durva kerekítéssel a népesség 1/3-a ukránul, 1/3-a oroszul beszél, 1/3-a kétnyelvű, vagy az orosz-ukrán keveréknnyelvet, a szur-zuk/-zsikot használja;

– évszázadokon át a műveltek-városlakók nyelve az orosz és a lengyel volt; jelentős írók (Gogol, Sevcsenko, Bulgakov, Korolenko) oroszul írtak. Már az 1990-es évek közepén elkezdődött, és 2013–14 után felerősödött az a folyamat, amely szélsőségszerűen előidézte az orosz válaszléptéket:

– erószakos nemzetépítéssel megteremteni az ukrán nyelvű homogén nemzetállamot, amelynek 2014 óta a keleti területeken legkevesebb 14 ezer orosz áldozata volt – erről ukránok is írtak;

– csatlakozási szándék a nyugati integrációs szervezethez: EU, NATO; narancsos forradalom, majdani események. Huntington úgy látta, hogy „...Ukrajna két külön entitássá válik két kulturális határa mentén, melyek közül a keleti egyesül Oroszországgal”. A moszkvai vezetés is tisztában volt azzal, amit Brzezinski így fogalmazott meg: „Ukrajna nélkül Oroszország megszűnik birodalom lenni” – nem nézhette tétlenül az egyre erősödő amerikai gazdasági-politikai befolyást, fegyverszállításokat, hogy rakétákat telepítsenek Moszkvától 600 km-re. 2007-ben, müncheni beszédében Putyin ezt világosan megmondta, de a nyugati vezetők nem vettek komolyan. A Krím gyors és vérműküli elcsatolása után is kitörhetett volna a háború, de Merkel és Hollande határozott fellépése meg újította átta ennek, és a szankciók nem érintették a gáz- és olajszállításokat.

2014 óta csendes háború folyt a szakadár megyékben. Luganszk csaknem egésze, Doneck közel fele orosz kézre került, jelentős orosz katonai támogatással („zöld emberek”, nehézfegyverek). A két minszki megállapodás (2014, 2015) lehetővé tette (volna) a békés rendezést: Kijev önkormányzati választásokat rendez a két megyében, melyek messzemenő autonómiát kapnak; kivonják a „külföldi csapatokat és haditechnikát”, feloszlatták az önkéntes alakulatokat. Ebből azonban semmi sem valósult meg. Az európai „nagyhatalmak”, a rendezésben szerepet vállalt Francia- és Németország is (normandiai formula) ugyanígy tettehetlen szemlélői maradtak az eseményeknek, mint a népirtásba torkolló jogoszláviaiaknak 1991 és 1999 között. Az egyre

szélsőségesebbé váló ukrán vezetés amerikai tanácsadókkal és fegyverszállításokkal revansra készült, Moszkva pedig gyakorlatilag annektálta az ellenőrzése alá került „népköztársaságokat” – ezért mindkét fél egyformán felelős egy, korábban elképzelhetetlen testvérháború kirobbanásáért.

Véleményem szerint ez nem 2022. február 24-én kezdődött, hanem 2020 novemberében, Biden megválasztásával; Trump, aki hivatali ideje alatt nem indított háborút, és Merkel ki-erőszkolhatott volna egy, a mindkét félnél „elviselhető elégedetlenség”-gel fogadott, de vér és szenvedés nélküli megoldást. Az agresszort meg kell büntetni. Helyes. De a legnemesebb erkölcsi elvekkel sem lehet ípart működtetni és lakásokat fűteni. Európa számára létfontosságú az orosz (kazah, türkmén) olaj és gáz, amelyet nem pótolhat a sokkal drágább, kőnpelyű kőráostással kinyert és szállított csőpöfolyós gáz, a „zöld” nap- és szelenergia. Minden eddigi embargóval és szankcióról kiderült, az 1930-as évekből Olaszország, s a napjainkig tartó, Irán ellen hozottakig, hogy hatástalanok; az Oroszországgal elleniek pedig többet ártnak az azokat alkalmazóknak, mint a „gonosz Putyin”-nak. Az óriási területtel, kimeríthetetlen nyersanyagforrásokkal, és a megpróbáltatásokat elviselő népességgel rendelkező Oroszországgal fegyverekkel sem lehet legyőzni – ezt Napóleonnak és Hitlernek is meg kellett tanulnia.

A háború eddigi mérlege: az Egyesült Államok és Kína nyertesei, a semleges „harmadik világ” profittal belőle, Európa a legnagyobb vesztese. A békés megoldás a két nagyhatalom vezetésének kezében van. Az események tüllhatatló Huntington prognózisát: „Egy... felváltás az egységes marad, miközben szorosan együttműködők Oroszországgal”. Kissinger véleménye szerint tartós rendezés csak Oroszország biztosítja érdekeinek figyelembevételével történhet, benne – szerintem – az oroszajkú népesség helyzetének rendezésével. Irrealis a jelenlegi ukrán álláspont, hogy a békétárgyalások előfeltétele a 2014 előtti állapotok visszaállása, beleértve a Krímből való kivonulást. Semmilyen orosz kormányzat sem lesz hajlandó feladni az elfoglalt területeket, Donecket, Luganszkot, Zaporozsjet és Herszont, melyeket már –vitatható érvényű – népszavazással csatoltak a Föderációhoz.

A mindenkit többé-kevésbé kielégítő megoldás csak egy amerikai-orosz megegyezéssel kialakítható semleges, nem NATO, de EU-tag Ukrajna, egyfajta „finlandizált” ütközőállam lehet(ne) Kelet és Nyugat között.

DR. ARDAY LAJOS

Nagysikerű operettműsor Tarcsafürdőn

A **Burgenlandi Magyar Kultúregyesület (BMKE)** első alkalommal szervezett Tarcsafürdőn Operett Gálát a Reduce Kultursaal teremben. A hagyományörző program a **Tourismusbüro Bad Tatzmannsdorf** munkatársaival közös szervezésében valósult meg január 22-én, vasárnap. Az Operett Gála műsora a legismertebb és legkedveltebb operettadatokból kínált válogatást a zenekedvelőknek.

A zenekar **Frauer Ludwig**, a **Burgenlandi Magyar Kultúregyesület (BMKE)** elnök köszöntője után nyitánnyal kezdte az estét. **Hérics Timea**, fagottművész, az Operett Gála művészeti vezetője, **Kálmán Imre** és **Léhar Ferenc** legismertebb operettadallai válogatta be

a műsorba. Elhangzottak a **Csárdáskirálynő** című operettből a „*Jaj, cíca*”, az „*Az asszony ösztör*”, a „*Te rongyos élet*”, és „*A lányok, a lányok*” kezdetű dalok. Nem maradhattak ki a programból **Léhar Ferenc Vigvázó** című művéből ismert dalok sem. A színművészek, **Debreci Szusanna**, **Póki Veronika**, **Hertelendy Attila** és **Bot Gábor** magyar és német nyelven is énekeltek a dalokat. A tízfős nemzetközileg zenekart ebben a felállásban csak ezen a rendezvényen láthatja és hallhatja a közönség. A zenészek Burgenlandból, Stájerországból, Magyarországról és a Felvidékről érkeztek az előadásra. A közönség álló ovációval köszönte meg a művészeknek a kétórás előadást.

Virágot a holnapnak

A GYAK (Győri Antológia Irodalmi és Művészeti Alkotó Köösség) 2022. november 19-én, a Győri Könyvszalon keretében, vetítéssel egybekötve mutatta be legújabb kiadványát. A borítón szereplő fotó a címmel összhangban a közelünkben zajló háborúra irányítja figyelmünket, azonban a cím – *Virágot a holnapnak* – és a fülszövegben található vers egyaránt reménytel igyekszik megtölteni az olvasók szívét. A fülszövegben József Attila Kertész lesek c. verse is említésre kerül, ehhez kapcsolva bontja ki a közösség ars poetica-ját, a minél szebb, jobb jövőbe vetett hittel történő alkotást. A kötetben csatló fejezetben kortársak, Baranyi Ferenc, Fülöp Péter, Kaiser László, Kódoböcz Gábor munkái is izelítőt kaphatnak az olvasók.

Az irodalmi alkotások műfajukat, stílusukat tekintve igazán sokszínűek, a lírai alkotások mellett

Gondolatébresztő vitaanyag a Bécsi Napló jövőjéről

A Bécsi Napló 43 éves – mai szóval – brandje önmagában is érték. Ennél a formai jellegű értéknél azonban sokkal nagyobb az a tartalmi érték, amit a lap képvisel. Egyedüli lapként szól úgy az összmagyarságról, hogy abba beleérti az emigrációban élőket is, így legfontosabb tükreét jelenti az anyoarszágnak, amely, ha nem is látja benne magát mindig szépek, de legalább világághú képet kaphat. Másrészt a Bécsi Napló úgy tudja képviselni a magyarság összetartozását az országhatároktól függetlenül, hogy nincsen mögötte politikai (sz)ámítás. Egyszerűbben kifejezve: hiteles.

Előzmények. 2022. december 10. napján Dr. Deák Ernő főszekesztő vezetésével összeült Farád-on a Bécsi Napló szerkesztőségének, szerkesztőbizottságának és munkatársi körének néhány tagja, hogy kötetlen beszélgetés formájában megismerjék egymás véleményét a lap szerkesztési elveivel, küldetésével és a jelen, illetve a jövő kihívásaival kapcsolatban. A tartalmi és formai megújulásra vonatkozóan megfogalmazott igények és ötletek erőteljesen fókuszba helyezték a lap finanszírozási problémáit, a hosszú távú fennmaradás és fejlődés forrás-szükségletét.

Szubjektív problémalettár. Jóllehet a lap megalapítása óta felmerült igény a havi rendszerességgel történő megjelenés, ennek feltételrendszerét – különösen a szükségképpen megemelkedő költségvetést fedezetelt – mai napig nem sikerült megteremteni. A finanszírozás forrásainak erősorrendjében első helyen áll és kiemelkedik az állami támogatás, ami az anyoarszági magyar társadalom a rendszerváltás óta pírulás nélkül valhatja be, hogy a magyar kultúra a kommunizisták által szemre vetett kincseit éppen a magyar emigráció őrizte meg, és most szépen „visszaszolgáltathatja” az összmagyarságnak.

(Cyber)térhódítás. Fettes Kata szái alapján belelathatunk a Bécsi Napló jövőjébe. Azzal, hogy a lap helyet foglalt magának a cybertérben, megskorozta olvasói számát. Ez az irány tehát helyes, és könnyen lehet, hogy nemcsak a fejlődést, hanem a túlélés legbiztosabb útját is jelenti. Erőmes tehát forrást rendelni hozzá, akár aránytalanul is több forrást, mint a nyomtatott változatra. A forrás alatt nemcsak pénz érteket, hanem emberi erőforrást is. Ezzel kapcsolatban az a vízióm, hogy a lap, mint az összmagyarságot összekötő híd egy eddig feltáratlan területre is elvezet. Az

Wolfgang Schäuble a Német politikában csak két dolgot nem ért el: Nem volt kancellár, és nem volt szövetségi elnök. De a konzervatív politikusi, aki 1990 óta egy revolvers merénylet után paraplegikus, ezért tolszékbe kényszerült, a harmadik legfontosabb posztot legalább elérte: 2017-től 2021-ig a Bundestag elnöke volt.

Ebben a volt funkciójában hívta meg a népárti Wolfgang Sobotka, az osztrák parlament (Nationalrat) elnöke, hogy tartson ünnepi beszédet azon az ülésen, amellyel a feljöttöt parlament épületének újrainyitását ünnepelték.

Schäuble tavaly szeptemberben lett 80 éves, és decemberben ünnepelte, hogy 50 éven át volt tagja a német parlamentnek, a Deutscher Bundestag-nak. 1984 és 1989 között Helmut Kohl kancellár irodáját vezető miniszter, utána két évig belügyminiszter volt, 1998-ban átvette Kohltól a Kereszténydemokrata Unió (CDU) pártelnöki funkcióját. Ötvi politikai színet után belépett Angela Merkel kormányába, előbb belügy-, később pénzügyminiszterként. És karrierje végén a Bundestag elnökölte.

Mi másról beszélhetett Wolfgang Schäuble, mint a parlamentarizmusról? Sok udvariasság mellett („A képviseleti demokrácia büszke otthonra talál ebben az épületben”) mondott új néhány kemény igazságot és néha félreérthető dolgokat is. Weboldalán így emlékeztet vissza: „Nemcsak a grandiózus épületet, hanem a parlamentarizmust és a demokráciát is ünnepehetjük. Mert: a demokrácia nem magától értetődő, és nem jár előfeltételek nélkül. Mindig újra és újra meg kell dolgoznom érte.”

A parlamentarizmus fogalmáról ma nem dül tiltáságosan nagy vita. Arcanum.com, a magyar nyelv értelmező szótára szerint „az a kormányzati rendszer, amelyben az ország törvényhozó szerve a parlamentnek (országgyűlésnek stb.) nevezett törvényhozó testület, és az állami szervek rendszerében az övé a vezető szerep”. A wikiszótár.hu hasonlóan fogalmaz: A parlamentarizmus „olyan kormány-

lereaagálni, az újdonság erejével elemezni azokat, vagy – a semlegesség elvét betartva – bármely politikai értékrend mentén hiteles véleményeket közvetíteni úgy, hogy az olvasótábornak érdemes legyen azt akár hónapokkal később is elolvasni. A lap politikai ízlése, hitvallása – sosem titkoltan – 1956 szelleméből fakadt, és éppen ezért lehetett, lehet egő fátyla, örök megőrző kollektív emlékezet a forradalom után az anyoarszágnak maradt vagy az azóta ott felnőtt nemzedékek és az emigrációba kényszerített nemzedék megmaradt tagjai számára az egész világban. Ez a credo ab ovo nem lehet más, mint kommunista ellenes, nemzeti konzervatív értékrendet hordozó és közvetítő, tehát – leegyszerűsítve – jobboldali.

De mi történt az eltelt évtizedek alatt? Az 56-osokat befogadó nyugati társadalmak (az osztrák is) szépen egyre inkább balra tolódtak, és ma az Európai Unió legerősebb politikai pártjai (nem mellékesen az uniós vezetőik zöme is) a globalista liberális eszmerendszer híve. Az 56-os szellemű Bécsi Naplót tehát utólrte az egyértelműen baloldali valóság, ami semleges álláspontra szorítja, vagy akár látnis identitás-válsághoz is vezethet.

Szerintem a semlegességre törekvés a politikai területen sokkal nehezebb és frusztrálóbb, sőt veszélyesebb, mint a kultúra „harmcezején”. A laphoz közelálló eredeti értékrend mellett viszont kevesebb konfliktussal lehet hitelesnek megmaradni, ha a Bécsi Napló elsősorban kulturális értékmegőrzőként és értéktéremtőként vállal szerepet, amiben egyébként szerintem mindig is a legesikerebb volt. Az anyoarszági magyar társadalom a rendszerváltás óta pírulás nélkül valhatja be, hogy a magyar kultúra a kommunizisták által szemre vetett kincseit éppen a magyar emigráció őrizte meg, és most szépen „visszaszolgáltathatja” az összmagyarságnak.

(Cyber)térhódítás. Fettes Kata szái alapján belelathatunk a Bécsi Napló jövőjébe. Azzal, hogy a lap helyet foglalt magának a cybertérben, megskorozta olvasói számát. Ez az irány tehát helyes, és könnyen lehet, hogy nemcsak a fejlődést, hanem a túlélés legbiztosabb útját is jelenti. Erőmes tehát forrást rendelni hozzá, akár aránytalanul is több forrást, mint a nyomtatott változatra. A forrás alatt nemcsak pénz érteket, hanem emberi erőforrást is. Ezzel kapcsolatban az a vízióm, hogy a lap, mint az összmagyarságot összekötő híd egy eddig feltáratlan területre is elvezet. Az

Szarka Hajnalka: Emlékművek

anyoarszági és annak határain túli egyetemeken magyar nyelven tanuló hallgatóihoz. Ezek a fiatalok az uniós egyetemi kooperációs lehetőségek (pl. Erasmus) miatt potenciális munkatársak és online munkavégzők lehetnek pl. fizetés nélküli gyakornokoknál (webdesign, keresőoptimalizálás, social media megjelenés, fordítás stb. területen). Ráadásul ehhez a közeghez könnyen, gyorsan, és olcsón alkiathatunk ki beszélgetéseket.

Ez a felvetés elvezet a beszélgetés másik markáns vitapontjához, a fiatalításhoz. Mielőtt azonban beleugrunk ebbe a témába, sietek megjegyezni, hogy a printmédia visszaesése világjelenség, végleges és visszafordíthatatlan. Ne tekintünk hát úgy rá, mint a Bécsi Naplót sítjó átokra, inkább vonjuk le a helyes konzekvenciát!

Felmerült a beszélgetésen egy ötlet a riport műfajának gyakoribb alkalmazásával, akár általános gyakorlattá tételével kapcsolatban. Ez a felvetés „belelóg” a lap online változatának témakörébe is, ugyanis lehetővé ad egy új és viharosan terjedő, a fiatalok körében is nagyon népszerű műfaj, a podcast bevezetésére. Ami a lap print változatában riport, az online változatban podcast, ami természetesen igényli egy bizonyos (minimális) technikai feltételrendszer megteremtését is. Ha a Bécsi Napló online változatának látogatottságát egy céltölt és esetleg támogatott projekt keretében sikerülne „feltornászunk”, el lehetne játszani reklámok befogadásának gondolatával is.

A lap és az ifjúság. André Kostolányit, a magyar származású tözsdegurutt egyszer a hosszú

ként” ünnepelt internet került. Schäuble úgy látja, hogy „ma már szinte mindenki szinte mindent elmond a neten. És ahogyan az látszik – lehetőleg egymás mellett vagy egymás ellen működnek”.

Megkérdőjelezhető, amit Schäuble az alulról szervezkedő mozgalmakról – olyanokról, mint például a Fridays for Future – mondott. Szerinte „a politikai ad hoc mozgósítás lehetősége a hálózaton keresztül, valamint a sok egyén által szervezett kollektív cselekvés alapvető tényezője” e mozgalmak sikerének. Ezzel a képviseleti demokrácia klasszikus közvetítő intézményei – pártok, parlamentek, szakszervezetek, egyházak, egyesületek – háttérbe szorulnának. Ugyanakkor azonban a „képviselet nélküli részvétel” növeli a demokratikus intézményekre nehezedő nyomást. Schäuble nem lenne konzervatív ember, ha nem lenne meggyőződve arról, hogy „a demokrácia demokratizálása szinte elkerülhetetlenül csalódásokhoz vezetne, és hosszú távon veszélyeztetné a választott képviselők legitimitását”.

Schäuble szerint a képviseleti ell megerősítéséhez „folyamatosan keresni kell a nagy, vitás viták varázsát”. A parlamentnek olyan ternek kell lennie, ahol a vélemények sokféleségét nyíltan meg lehet vitatni. A vitát „a társadalom közepén” kell keresni, és azt nyilvánosan, a parlamentekben kell lefolytatni. „Parlamentai képviselőként mindig, újra és újra be kell bizonyítanunk, hogy korunk nagy kihívásait a jogállamiság, a szabadság és a demokrácia keretein belül tudjuk kezelni” – mondta Schäuble. Ebben az értelemben az osztrák parlamentarizmusnak „sok ragyogó vitát kívánt az új üvegkupola alatt, egy más irányt tisztelhetben, egymás iránti nyitottságban és a közjó iránti felelősség tudatában”.

Hogy vitázni lehessen, a képviselőeknek el kell jutniuk a parlament épületébe. Reméljük, hogy nem ülik útjukat a „Letzte Generation” (Utolsó Generáció) ragasztóval felszerelt klímaaktivisták.

MARTOS PÉTER

Demokrácia az üvegkupola alatt

támasztani mondandóját. Az utóbbi években szerve a képviselőkből álló országgyűlés, és a többi államhatalmi ág ennek van alárendelve”. Ez a szótár hozzáteszi: „Magyarország parlamentarizmus van. A világban ma általános elfogadott kormányzati rendszer a parlamentarizmus.” De a záró szó ez: „Egy diktatúra is lehet formailag parlamentarizmus.”

A talán legfontosabb magyarázat a politikapedi.hu oldalon található: „A parlamentarizmus egy olyan kormányzati forma, amely hárterben a Kereszténydemokrata Unió (CDU) pártelnöki funkcióját. Ötvi politikai színet után belépett Angela Merkel kormányába, előbb belügy-, később pénzügyminiszterként. És karrierje végén a Bundestag elnökölte.

Ezt az elsődlegességet sok veszély fenyegeti, erre tért ki Wolfgang Schäuble. Az Ukrajnában dúló háború árnyékában kiemelte, hogy a képviseleti demokrácia elve, amely a parlamentarizmusban jut kifejezésre, jelenleg súlyos bizalmi válságot él át”. Szerinte a nélkülözhetetlen elvet ma az a tény kérdőjelezi meg, hogy „a reprezentációt egyre inkább összekeverik a reprezentativitással”. A parlamentarizmusban nem csak bizonyos régiók vagy egyes társadalmi csoportok képviselői, hanem a nép egésze. Mióta a 21. század elkezdődött, egyre rövidebb időközönként bekövetkezett válságok „állandó válságüzemmódot” hoztak létre.

Ezen a ponton érdemes egy pillanatra elhagyni Schäuble beszédét és példákkal alá-

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: FETES KATA

Salzburger Nachrichten

Tiszta edények vegyszerek nélkül

A salzburgi Fritz Pattis által a müncheni és dortmundi műszaki egyetemekkel együttműködésben kifejlesztett mosogatógépe megtisztítja az edényeket vegyszerek nélkül. A trükk: a 180 fokra forró száraz mikrovizgőz 25 másodpercen belül elpusztítja még a hóálló baktériumokat is!

Összességében a mosogatás folyamata 30 percig tart – de 95 százalékkal kevesebb vizet használ, mint a hagyományos módszerek.

A száraz mikroköz akkor keletkezik, ha a 100 fokra gőzhöz további hőt adunk, de vizet nem. Ez ahhoz vezet, hogy néhány másodpercen belül magas lesz az edények felületi hőmérséklete.

Mivel a száraz mikroközben lévő forró vírzecskék olyan kicsik, hogy már nincs felületi feszültségük, behatolnak a legkisebb pórusokba is, és fellazítják a makacs szennyeződést. A magas hőmérséklet biztosítja a termikus fertőtlenítést, mivel még a makacs baktériumok is inaktívválnak 90 fokon.

TN TechnikNeuheiten.com

Újszerű naperómű

A kutatók évtizedek óta álmodoztak egy olyan berendezésről, amely kizárólag napenergiával működik, felfogja a vizet a levegőből, és hidrogént szolgáltat üzemanyagként. Most Kevin Sivula és csapata a Lausanne-i Svájci Szövetségi Műszaki Intézet (*Eidgenössische Technische Hochschule Lausanne*) EPFL vegyésztechnológiai részlegéről nagy lépést tett az álom megvalósítása felé.

Ötletes és egyszerű rendszerük ötvözi a félvezető alapú technológiát új elektródákkal, amelyeknek két fontos tulajdonságuk van: porózusak, vagy maximálizálják az érintkezést a levegőben lévő vízzel, és átlátszóak, hogy blokkolják a napugrázást a félvezető bevonaton, s így maximalizálják azt. Amikor a készülék napfénynek van kitéve, vizet szív a levegőből és hidrogént termel.

Ezek az átlátszó, porózus és vezetőképes elektródák lehetővé teszik a víz- gáz halmazállapotú levegő hidrogén üzemanyaggá történő átalakítását. Ezekkel a legmodernebb elektródákkal ki lehet használni a nap erejét, és ezzel táplálni a készülékeket.

A fenntarthatóság megvalósításához olyan lehetőségekre van szükségünk, melyekkel megoldhatjuk a megújuló energia tárolását olyan vegyi anyagok formájában, amelyek üzemanyagként és alapanyagként is használhatók az iparban. A napenergia a megújuló energia legerterjedtebb formája. Ez a folyamat a fotoszintézist utánozza, ahol a növény szén-dioxidot és vizet vesz fel a környezetükből, és ezeket a molekulákat kémiai kötések formájában cukrokká és keményítővé alakítja, így tárolva a napfény energiáját.

Sivula és csapata arra törekszik, hogy kifejelesszen a napelemek előállítására alkalmas gazdaságilag versenyképes folyamatokat.

A kutatók most a rendszert optimalizálására koncentrálnak. Az EU „Sun-to-X” projektje azokra a kérdéseket vizsgálja, amelyek célja ennek a technológiának a továbbfejlesztése és új módzatok kidolgozása a hidrogén folyékony üzemanyagokká történő átalakításához.

The Herald

Afrika Nagy Zöld Fal

E kezdeményezés célja az afrikai félélszáz Száhel övezet elsvatagosodásának megállítása. Egy fákból álló óriási zöldövezet ültetése, amely átívelne Afrikát Szenegáltól Dzsibutiiig. Számos egyéb környezetvédelmi, gazdasági és élelmézésbiztonsági fejlesztési kezdeményezést is magában foglal, amelyek célja a Száhel övezet elsvatagosodásából adódó kihívások kezelése.

A ENSZ Élelméssügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) szerint az elsvatagosodás „a száraz, félélszáz és szubnedvesség alatti területek talajromlására utal, amely olyan tényezők eredménye, mint az ember hatása a törékeny ökoszisztémákra, az erdőirtás és az éghajlatváltozás”. Az elsvatagosodás jelentős negatív hatást gyakorolt és gyakorolhat továbbra is a Száhel vidéki afrikaiak megélhetésére és élelmézésbiztonságára. Az *Intergovernmental Panel on Climate Change* (Az Éghajlatváltozással Foglalkozó Kormányközi Testület) szerint a csapadék mennyisége Észak-Afrikában a 21. század végére, akár 25 százalékkal is csökkenhet. A Nemzeti Océán- és Légkör Hivatal, a NOAA kutatói szerint pedig „a csapadék több lesz és a szárazság fokozódik.”

A fák lassítja a szél sebességét és csökkentik a talajeróziót, valamint elősegítik az esővíz fokozott talajba szűrését. Ez javíthatja a talaj termékenységet a helyi lakosság javára, akik leletetéből és a mezőgazdaságból élnek. Az újraerdősítés a vadon élő állatok védelmére is előnyös lehet. A zöldövezet a szén-dioxid megkötését is segíti. A Száhel övezetbe ültetett egy hektáryi famennyiség 2–3 tonna szén-dioxidot képes megkötni.

Az övezetet úgy tervezték, hogy áthaladjon olyan területeken, ahol a mezőgazdaság és az állattenyésztés a helyi hagyományoknak megfelelően régóta aktív, így a helyi lakosok érdekelték a fateleptésben és kulcsfontosságú haszonélvezők is. A francia sivatagosodási tudományos bizottság szerint „a gazdasági elemzés kimutatta, hogy a támogatott természetes regeneráció, amely csekély befektetés igényel, a legköltséghatékonyabb az erőforrásokban szegény gazdálkodók számára”. A remény az, hogy a kezdeményezés nemcsak az elsvatagosodást fordítja vissza, hanem potencialisan új üzemanyagot, élelmiszert, tartományt, gyantát, építőanyagot és természetes gyógyszereket is biztosít a Száhel övezet helyi lakosainak.

scinexx

A laskagomba húsevő

A laskagomba (Pleurotus ostreatus) népszerű ehető gomba, és különösen egészségesnek tartják. A nálunk is előforduló fajok általában felkörühat vagy beteg keményfán nőnek, és a faanyag lebontásakor felszabaduló szerves anyagokkal táplálkoznak. Azonban más növényi szubsztrátumokon is termeszthetők – ez a gomba még kávézaccon, szalmán vagy papíron is megerem.

A laskagomba azonban nem kötelezően húsevő. Lehetőség szerint azonban elpusztítja és megemésztí a fában vagy a talajban található fonálfergékert. A kiszívott fonálfergék valószínűleg további nitrógenforrást látják el a gombákat.

Egy tanulmány szerint ugyanis elpusztítja ezeket a fonálfergeket egy idegméreggel, majd kiszívja őket. Erre a célra a laskagomba nyálakoa alakú nyálvnyóvárok segítségével ki a hifáin, embereket lázba hozó sportesemények viszont csak a négy évente megrendezésre kerülő olimpiák és a labdarúgó világbajnokságok számítanak. És mivel Katar ambíciói nagyok, meg is pályázta a 2022-es foci-vb megrendezését, amit még 2010-ben elnyert. Hoppá! Erre sokan felkapták a fejüket, élve a gyantiperrel, hogy valami sántít, hiszen a többi leányország (USA, Dél-Korea, Japán, Ausztrália) mint sport múltban, mint létező infrastruktúra tekintetében toronymagasan előnyben volt. És valóban, számos jel utal arra, hogy a FIFA Végrehajtó Bizottságának tagjai esetleg megvesztettek. Egyszer elnyerve a tornát, Katar viszont ragaszkodott a megrendezéshez, a FIFA pedig rugalmatlannak bizonyult érdemben az eset ki- és felülvizsgálatához, egyfajta véd- és dacsözvetéget képezve. A negatív kampány itt sajnos még nem fejeződött be, sőt, ekkor indult be csak igazán. Mivel Katarban nyáron képtelenség lett volna megrendezni a világbajnokságot, hiszen 50 foknál nem várható el labdarúgás, kénytelenek voltak a történelemben először télen megrendezni a tornát. Ez a fajta

Több fiókjukat bezárják a High Street bankok

Nagy-Britanniában felszámolja fiókjait a Lloyds és a Halifax.

Többé 40 bankfiók fog eltűnni az Egyesült Királyság fútcúiról.

A Lloyds Banking Group idén április és június között 18 halifaxi telephelyet és 22 Lloyds-fiókot zár be. Az új bezárások következtében a Lloyds üzletkai száma 693-ra, a halifaxi fiókok száma pedig 518-ra csökken az országban.

A csoport szerint a bezárásra kiválasztott fiókok látogatottsága átlagosan mintegy 60 százalékkal csökkent az elmúlt öt évben. Ez a lépés újabb csapást jelent Nagy-Britannia fútcúira. A bankok és lakas-építő társaságok 2015 januárja óta több mint 5000 fiókot zártak be vagy tervezik bezárni, ez havonta átlagosan 54 fiókot jelent.

A britek továbbra is küzdenek a megélhetési költségekkel, amelyet az egekig emelkedő energiárák és az inflációs spirál okoznak.

A bejelentésre reagálva az Age UK jótékonyági igazgatója, Caroline Abrahams azt mondta, hogy fennáll annak a veszélye, hogy az idős ügyfelek „kiszorulnak” a banki szolgáltatásokból. Mindennek ellenére a bankoknak „mindent meg kell tenniük”, hogy továbbra is biztosítsák az „alapvető” szolgáltatásokat.

Évek óta csökken a bankokban a személyes szolgáltatást igénybe vevők száma, mivel egyre többen fordulnak online banki szolgáltatások felé. A világrárvány alatt megnőtt ezeknek a száma, mivel az emberek kénytelenek voltak megtanulni otthonról bankügyeket intézni.

De a fióktelepek továbbra is létfontosságúak a kiszolgáltatottak, idősek és mindenki számára, aki személyes tanácsra szorul.

Alexander Stafford tory képviselő pedig „abszolút szegénynek” minősítette a lépést, mondván, hogy a Lloydsnak „gondoskodási kötelezettsége” van a helyi közösségekkel szemben.

TÜNDÖKLÉS BÁRMI ÁRON

A katar labdarúgó világbajnokság összegzése

Katar foci-válogatottja még a sportág szerelmesei számára sem ismerős. Ezért elsőre úgy tűnhet, csupán a véletlen műve, hogy a 2022-es labdarúgó világbajnokság pont ebben a Perzsa-öböl menti kis országban került megrendezésre.

De a „minden politika, fiam” – kezdetű mondat (A tanú) mint, oly sokszor, itt is megállja a helyét, rövid, de precíz válaszként szolgálva.

Nos, Katar bár valóban nem foci nagyhatalom, más kategóriában viszont annál inkább labdába rüg, nem is akárhogyan: az ország a világ egyik legnagyobb kőolaj- és földgázkészletével rendelkezik, így nyersanyag „kincseinek” köszönhetően a katarinak rendkívül jómódban élnek, államuk a világ leggazdagabbjai közé tartozik.

De mert minden csoda három napig tart, és valamikor Katar nyersanyagkészletei is kifogyhatnak, az ország vezetők komoly stratégiába kezdtek, gazdaságuk fenntartása érdekében. Így az utóbbi években óriási befektetésekert végeztek, valamint rengeteg részvényt vásároltak Nyugat-Európa legfontosabb vállalataiban.

Tudván, hogy ez (további) pénz hoz a konyhára, hírnevet viszont alig, az Emírség kiemelten kezdett foglalkozni a sporttal is. A sportba való befektetés viszont már sokkal több szempontból jövedelmező, hiszen a Föld bármely pontján pozitív jelentéssel bír, borszintűl, valószínűl, pártállástól függetlenül, ráadásul lehetőleg – bekes útban – a világ előtt bemutatkozni. Ennek teljes tudatában Katar, saját versenyzők híján, sorra adt otthont magas színvonalú sportversenyeknek. Így például 2015-ben közelabba világbajnokságot szerveztek, 2019-ben atlétikai világbajnokságot, 2021-ben pedig először tartottak Forma-1-es futamot, a győztest a „Katar nagydíjjal” kitüntette. Igazán nagy színpadnak, a világsajtót körbe járó, embereket lázba hozó sportesemények viszont csak a négy évente megrendezésre kerülő olimpiák és a labdarúgó világbajnokságok számítanak.

És mivel Katar ambíciói nagyok, meg is pályázta a 2022-es foci-vb megrendezését, amit még 2010-ben elnyert. Hoppá! Erre sokan felkapták a fejüket, élve a gyantiperrel, hogy valami sántít, hiszen a többi leányország (USA, Dél-Korea, Japán, Ausztrália) mint sport múltban, mint létező infrastruktúra tekintetében toronymagasan előnyben volt. És valóban, számos jel utal arra, hogy a FIFA Végrehajtó Bizottságának tagjai esetleg megvesztettek. Egyszer elnyerve a tornát, Katar viszont ragaszkodott a megrendezéshez, a FIFA pedig rugalmatlannak bizonyult érdemben az eset ki- és felülvizsgálatához, egyfajta véd- és dacsözvetéget képezve. A negatív kampány itt sajnos még nem fejeződött be, sőt, ekkor indult be csak igazán. Mivel Katarban nyáron képtelenség lett volna megrendezni a világbajnokságot, hiszen 50 foknál nem várható el labdarúgás, kénytelenek voltak a történelemben először télen megrendezni a tornát. Ez a fajta

gondviselés és körültekintés a munkavégzéshez viszont csak a focistáknak érintette, a semmiből stadionokat építő munkásokat már nem. Katar területe Magyarország 1/8-át teszi ki, lakossága 1/3-át. Az utóbbi 2,7 millió ember csupán 10% Katarban él, a többi külföldi munkavállaló, javuk a legszegényebb országokból jön. A vendégmunkások kizsákmányolását borzasztó szálláshelyek, minimális, sokszor elmaradó fizetések jellemezték, a forró napon való munkából nem volt menekvés, hiszen okmánykaik sokszor beutazásukat követően elvették. Nehezen állapítható meg pontos szám, de nem képezi vita tárgyát, hogy az óriási építkezésekért, amely repülőteret, metróhálózatot, szállodákat és stadionokat szült, sok-sok vendégmunkás életébe került. Az évek múltán, a világbajnoksághoz közeledve, állandó sajtós nyomás alatt Katar nagyban javított a körülményeken, a régióban még nem látott reformokat bevezetve és ez bár figyelemre méltó, a halottak száma mégis későn jött. Ezentúl, újra meg újra vita tárgyát képezte az emberjogi helyzet Katarban, hiszen a muszlim ország törvényei a nyugatiakkal sokszor nem kompatibilisek, érintse ez a polgári jogot, a vallásszabadságot, a nők jogait, vagy akár a sajtó szabadságát is. Természetesen minden ország előtt ott kell, hogy álljon ilyenfajta világesemény megrendezésének a lehetősége és jót tesz a sportnak e tekintetben a sokszínűség, ne csak Európa és Amerika kiváltságá legyen ez, de ugyanakkor pár hét távolságból, megállapíthatjuk, hogy a 2022-es katarfi világbajnokság ára túl magas volt.

Azért ejtünk mégis pár szót a felsoroltak miatt háttérbe szoruló labdarúgásról is: A világbajnokság maga 2022. november 20. és december 18. között zajlott, és mint sajnálható módon már 1986 óta megszokhattuk, Magyarország válogatottja nélkül került megrendezésre. Sok, az utóbbi egy-két évtized legmagasabbán dotált focistái közül, bizonyára utóljára lépett by-gyeper: legyen ez Cristiano Ronaldo, Robert Lewandowski, Lionel Messi vagy Luka Modrić. És bár a Ronaldo–Messi, vagyis Portugália–Argentína áldomdöntő nem történt meg, egyikük mégis valóra váltotta régóta degedelt álmát. Miután Franciaország az elődöntőben legyőzte a torna meglepetéscsapatát, a sok arab szívét megdobogtató Marokkót, a döntő, Argentína Horvátországgal sima legyőzést követően igazi foci-ünnepnek ígérkezett. Úgy is lett: Sokak szerint minden idők legizgalmasabb, mert legfordulatosab meccsének lehetünk tanúi, mivel 3:3-as rendes játékidő után, tizenegyes párbajban döntődött el. Itt viszont már egyértelmű volt a mérleg: Argentína–Franciaország 4:2. Maradona odafentlő mosolyoghatott, hiszen Messi is v-b-címmelel koronázhatta meg páratlan pályafutását.

A torna sportbeli része, tényleg kifogástalanként maradhat meg az utókornak.

BÖLCSEY-MOLNÁR DÁVID

Szerbek karácsonya Bécsben

Fényképész fiam szolt, mielőtt útnak erednénk, még vissza kell mennie terepszemlére. Így együtt indultunk el Lobau felé a Duna régi árterületének töltése mentén. Egyszeriben rejtélyes füstök szűrődtek a fák közül, majd szokatlan látványunkkal szembesültünk. Több száz méteren át nyár-sok sokasága sorakozott a gát mentén rajtuk rőzsapirosra sült malacokkal. A fiúk ottütköztek szorgoskodtak. Nem számoltam meg őket, de jó sokan csoportosultak egy-egy nyársaló csapat körül. Fiam először már személyesen is megismerkedett egyikükkel, akiről kiderült, Zeljko Pimicnek hívják és 28 éves. A színhelyen nem volt nehéz megállapítani, hogy csupa szerb nemzetiségű készüldött a harmadnap sorra kerülő szerb ortodox karácsonyra. Szigorú bójt mellett a malacsütés a férfiak dolga.

Január 6, Vízkereszt. Ugyanerre a napra esik az ó karácsonyuk, a bécsi adottságoknak megfelelően azonban előbb a malacsütést ejtik meg, hogy aztán az utána következő vasárnap együtt költözhessenek el otthonaikban a szent eledelt. (Ami az angolok pulykával, azt a szerbek sült malacal művelik.)

Nem szervezett, de hagyományos keretek között ejtik meg a műveletet; egyik szól a másiknak, s így áll össze a malacsütő sokadalom. Szokatlan látvány, megérdeklő a megöröklítést képbén és írásban, hiszen ki is gondol arra, hogy történetesen a 250–300.000-re becsült szerb nemzetiségű

közösség ennyire elevenen nyilvánítja ki az osztráktól, bécsitől eltérő életmódját, nem rejtőzködő, hanem minden arra járónak szemelátára. Zeljko nagyon rokonszenves mosolygós arcú, beszédés fiatalember. Készségesen válaszol a bennem feltalálódó kérdésekre. A fényképezés ellenl senkifőgása, de nem csak neki, hanem a többieknek sem. Nyelvtanilag helyesen beszél a németet, legfeljebb a kiejtéséből érezhető ki valamiféle darabosság, feltételezhetően a hangstílus nyelvhelyesség miatt.

Ha nem csak fiatal, de anyanyelvi szinten beszél németül, kikívánczok a feltételezés kérdézés: Ugye te itt születél Bécsben? Így tegeződé, mivel itt – úgy látszik – mindenki tegeződik. Az igenlő válasz már csak azért is meglep, mert némi hetykeséggel teszi hozzá, ő harmadik generációs. Tulajdonképpen az egyik nagyanyja jött a múlt század hetvenes éveiben vendégmunkásként Ausztriába, de végül is visszatért Szerbiába. Fia viszont annyira beleszeretett az osztrák életbe, hogy ott maradt. Félig szerb, félig bolgár lányt vett feleségül, s ebből a házasságból származik Zeljko.

Még inkább meglep, amikor megtudom tőle, hogy két éve őrmesteri rangban kiképzőként az osztrák hadserregnél szolgál, s arra készül, tovább képezze magát, hogy feljebb kerüljön a ranglétrán. Ennyi torkaság hallatán újabb és újabb

Folytatás az 5. oldalon ->

BESZÉLJÜK MEG...

Az elkerülhetetlen párbeszéd térségünkben

Közép-Kelet-Európa visszatérő kérdése: mikor fogjuk végre ki- és átbeszélni közös gondjainkat? Nem az egyiket, nem a másikat, hanem a közöset. A közösségek közöttiek. Miért hamis, ha egy többségi román-szlovák-szerb azt mondja, neki semmi baja a kisebbségek magyarral, s igazolással barátokat említi?... Mert a fát látja, nem az erdőt, nem a közösséget – aztal van baja, ha mi magyarok közösség akarunk lenni és maradni.

Ertjük és megsem. Erdélyiként, temesváriként, magyarként, némi élettapasztalattal a hátam mögött, és a helytörténet búvárlójaként mit kellene, mit szeretnék, mit lehetne megbeszélni?

Elsőként talán azt: miért nem bízunk egymással és stadionokat szült, sok-sok vendégmunkás életébe került. Az évek múltán, a világbajnoksághoz közeledve, állandó sajtós nyomás alatt Katar nagyban javított a körülményeken, a régióban még nem látott reformokat bevezetve és ez bár figyelemre méltó, a halottak száma mégis későn jött. Ezentúl, újra meg újra vita tárgyát képezte az emberjogi helyzet Katarban, hiszen a muszlim ország törvényei a nyugatiakkal sokszor nem kompatibilisek, érintse ez a polgári jogot, a vallásszabadságot, a nők jogait, vagy akár a sajtó szabadságát is. Természetesen minden ország előtt ott kell, hogy álljon ilyenfajta világesemény megrendezésének a lehetősége és jót tesz a sportnak e tekintetben a sokszínűség, ne csak Európa és Amerika kiváltságá legyen ez, de ugyanakkor pár hét távolságból, megállapíthatjuk, hogy a 2022-es katarfi világbajnokság ára túl magas volt.

Azért ejtünk mégis pár szót a felsoroltak miatt háttérbe szoruló labdarúgásról is: A világbajnokság maga 2022. november 20. és december 18. között zajlott, és mint sajnálható módon már 1986 óta megszokhattuk, Magyarország válogatottja nélkül került megrendezésre. Sok, az utóbbi egy-két évtized legmagasabbán dotált focistái közül, bizonyára utóljára lépett by-gyeper: legyen ez Cristiano Ronaldo, Robert Lewandowski, Lionel Messi vagy Luka Modrić. És bár a Ronaldo–Messi, vagyis Portugália–Argentína áldomdöntő nem történt meg, egyikük mégis valóra váltotta régóta degedelt álmát. Miután Franciaország az elődöntőben legyőzte a torna meglepetéscsapatát, a sok arab szívét megdobogtató Marokkót, a döntő, Argentína Horvátországgal sima legyőzést követően igazi foci-ünnepnek ígérkezett. Úgy is lett: Sokak szerint minden idők legizgalmasabb, mert legfordulatosab meccsének lehetünk tanúi, mivel 3:3-as rendes játékidő után, tizenegyes párbajban döntődött el. Itt viszont már egyértelmű volt a mérleg: Argentína–Franciaország 4:2. Maradona odafentlő mosolyoghatott, hiszen Messi is v-b-címmelel koronázhatta meg páratlan pályafutását.

A torna sportbeli része, tényleg kifogástalanként maradhat meg az utókornak.

BÖLCSEY-MOLNÁR DÁVID

2021-ben nagy ünnepségek között és nagyszabású tartományi kiállítással Szalónak/Schlaining várában ünnepelte Burgenland 100 éves Ausztriához tartozását. A kiállítást két kötetes monumentális munka kíséri „Burgenland schreibt Geschichte 1921–2021” az új osztrák tartomány tudományos feloldozásában, prof. Oliver Rathkolb vezetésével. A terjedelmes munka összhangba szeretné hozni a valamikori nyugat-magyarországi, a mai burgenlandi népcsoportok: német, horvát, magyar, zsidó és roma 100 éves fejlődésének történetét, ami önmagában véve is keserves munka. Természetesen kell venniük, hogy a többségi, államalkotó népnek a nézete valósult meg a történelmi fejlődés értékelésében.

Jelen áttekintésben csak a valamikori nyugat-magyarországi, ma gradistyei horvátok 100 éves fejlődését vizsgáljuk. A népszámlálási adatok mutatják leginkább a 100 éves folyamatot. Nem firtatjuk a számokat a 16. századi beköltözéstől az Első Világháború végéig, de az egész pontos összeírás 1923-ban 71 869 személyt tart az osztrák-magyar határ mentén horvát ajkúknak, 2001-ben, az utolsó népszámláláskor 16.000, amely adat nem tartalmazza a Magyarországon és Szlovákiában élő horvátokat. A másik tényező a névváltoztatás, amely a nyugat-magyarországi vízi horvátokból gradistyei horvátokra nevezte át az egész népcsoportot, ami ellen csak Magyarország tiltakoztak és egyes személyek Burgenlandban. Az elne-

-> Folytatás a 4. oldalról

kérdések sokasodnak bennem, főként abban az irányban, hogy tulajdonképpen minek tartja magát? Multikulturális besorolást emleget, nem fedezkedve meg arról, hogy számára mégiscsak két irányzat mervádj. Anyanyelvára hivatkozik, aki eljött feleskérésére, majd arra hívva fel a figyelmét az osztrák zászlóra mutatva: erre a zászlóra esküdött fel. Annyi mindent köszönhetess Ausztriának, hogy osztrákként szolgált hűségesen. (Második találkozásunkkor egyenruhában jelent meg a szerkesztőségben Zeljko.)

Hogyan fér meg egymás mellett a szerb és az osztrák? Az egyik nem zárja ki a másikat. Bár az utóbbi időben évente csak kétszer–háromszor látogatta meg Pozarevácot, ősei szülőföldjét, tudja, hogy ott vannak a gyökerei. Anyja erre sokszor felhívta figyelmét.

Mit is jelentenek a gyökerek olyan ember számára, aki Bécsben született, de a családban szerb nyelv járta, és csak az óvodától kezdve sajátította el a németet? Az azóta ismeretesebb köre, barátaival vegyes összetételűek. Soha nem járt szerb iskolába, mégis (részben önszorgalomból) megtanult cirillbetűsen írni és olvasni. Ugyancsak „magánúton” szerzte ismeretét a történelemből, külö-

miért jó, kinek jó azt terjeszteni, hogy bár vannak magyar írársai, dolgozatai, szerepet vállalt a magyar közéletben – nem volt magyar. Ha valaki azon munkálkodik, hogy kiszakítson a kultúra közös kenyereiből saját szeleteket, úgymond, akkor építi azt a közöset vagy rombolja? Remélem, nem vagyok egyedül, amikor azt állítom, hogy az etnikumok egymásmellettiségének nem kell kötelező módon a másik gyanakvással kezelésébe torkollnia. Amikor eleve abból indulunk ki, hogy a másik más akar. Nemcsak mást, de olyat, ami nekem nem jó. Ami nekem hátrányos, ami engem léteben veszélyeztet.

Igen, a történelem. A ki nem mondott, a be nem ismert másik elleni vétségek, atrocitások. De: a többségi/államnémet és kisebbségi/kiszolgáltatott helyzet aszimmetriája létezik. Remélem, legalábbis, hogy többségi oldalon is elfogadják állítástom igazát, hogy már az alkotmány különbözőség tett köztünk: a többség, a nemzet nyelvét védi, a kisebbségek, az enyemét eltűri. Megengedi használatát, megengedi, hogy küzdjek a fennmaradásáért.

Igen, a történelem. Kérdem, persze elsőként magamtól, van-e olyan nemzet, amely soha, semmilyen körülmények között nem ártott a vele együtt élő, vagy a szomszédságában élő másik nemzetnek? Szerintem nincs, főleg a nemzetépítés közép-kelet-európai zűrés kavalkádjában, amikor (szinte) mindenki azt keresi, mivel bizonyíthatná senki által sem tagadható módon létét és értékeit. A jövője alapját, a bázist.

Igen, a történelem. Mert mi van akkor, hogy egy erdélyi román EP, tehát európai parlamenti

képviselő azt jelenti ki a brüsszeli tekintélyes ülésteremben, hogy lancu de Hunedoara, a román hős tiszteletére szólnak Európában délben a harangok? Kérdem, mi van akkor? Ugye, mindenkit úgy kell megnevezni, ahogyan az illető nevezi/-te magát. Hunyadi János bizonyíthatóan soha nem mondta magát lancu de Hunedoarának, sem Budán, sem Nándorfehérváron, sem sehol.

Igen, a történelem. Az egyetlen tudomány, amelynek tanításába az állam beavatkozhat: elvárja, hogy a nemzet érdekét szolgálja az iskola, az ott kínált tudás egy működő hatalom „szemüvegén” láttatja, ami történt. Értelmez. Felmutat és eltakar. Így mondjuk a magyar vétségek, olykor érzéketlenül kiszínezve bekerülnek a történelemkönyvekbe, a többségieké visszafogottan kimaradnak. Önmagát ki kívánja rossz színben feltüntetni? Akkor pedig hol van a hitelesítés és az igazságosság igénye és elve? Vagy egyiket sem, vagy mindet...

Sorolhatnánk példát Felvidékről és Délvidékről is. Es esetekben már a megnevezés irritál többségeket: miért nem Szlovákia? Vagy Vajdaság? Erre rimel: az igazi román Transzszilvániát mond és nem Ardeal-t, vagyis Erdélyt. Utóbbi emlékeztet, átvétel, fordítás – tehát zavaró.

Zavar a múlt, igen. És zavar a jelen is. Hogy nem vagyunk lojálisak, megbízhatók, elkötelezettek. És következzék kellene a kérdésnek: miért nem? De ehelyett jön a dorong, olykor szóban, máskor teljesen is. Szerencsére ritkán, egyre ritkábban.

Mert van változás. A helyzet javul. Valóban. Ma már német/szász/cípszer elnök lehet Szlová-

Bodri Ferenc: Szeptember végén

kiának, Romániának. Miért is? Mert a németiség közösségektől nincs már jelen. Legyek cinikus? Akkor leszünk igazán elfogadottak, ha rólunk is, közösségi értelemben múlt időben lehet majd beszélni?

Ezt is meg kellene beszélni.

Javán képek vagyunk rá? Akarjuk igazán? Vagy ilyen tikörre a többségnek még nincs készletese?...

BODÓ BARNA

VÍZIHORVÁTOKBÓL GRADISTYEIEK

vezés a német Burg szóból származik, horvátul grad, Gradišće (Gradistye), melléknévi származéka gradišćanski (gradistyeanski). Az elnevezés nem geopolitikailag értelmezhető, hanem kultúrtörténetileg. A 400 éves közös fejlődés a magyar és az osztrák határ mentén kovácsolta egygő őket, amit a Párizsi békeszerződésekben egyszerűen szétválasztaltak, többségben burgenlandi osztrák, magyar és csehszlovák része. Ezt a felosztást az akazár a kommunista időszakban még jobban elmélyítette, amit a népcsoport máig sem hevert ki.

Az első nemzetközi politikai csapás a horvát népcsoport számára, amiről ők valmit is tudtak volna, a „korridor” szándék volt az új Csehszlovák Állam rész

Magyarország népességének alakulása

A Központi Statisztikai Hivatal felmérései alapján átfogó képet kaphatunk Magyarország népessései viszonyairól 1900-tól napjainkig. Ezek közül emeljük ki azokat a mutatókat, amelyekből tanulságok vonhatók le a lakosság születési és halálozási arányairól, amiknek alapján a sorsfordulókra gondolva kikövetkeztethetők a mai állapotokat befolyásoló okok.

Az ország mai területére 1900-ban 6.854.000 embert lehet számítani, s ez a szám 2022-ig 9.680.000-re emelkedett, ami 120 év alatt 41,23%-os szaporodásnak felel meg. Az arányok az országoskonítás, két világháború valamint 45 éves orosz-kommunista diktatúra ellenére nagyon is az országalakosok életérejáról tanúskodnak. Amennyiben a számok tükrében lelki összetevőkre következtethetünk, legegyszerűbb magyarázattal az a feltevés kínálkozik, hogy a megrázódottások nem törték meg a védekező ellenállás lelkiületét.

Amennyiben eltekintünk az összképtől és a II. világháború utáni időszakra összpontosítunk, egészen sajtáságos fejlődési vonal ismerhető fel. Már a háború utolsó előtti éve 1943-hoz képest érezhető fogvást eredményezett, s ez az irányzat 1950–51-ig tartott. Az embervesztesség 1946-tal bezárólag 398.000 volt.

Szinte meglepő módon átmenetileg lendületes növekedés állapítható meg a diktatúra évtizedeiben egészen 1980-nal bezárólag, amikor 1970.700.00-re nőtt az ország lakosainak száma. Azóta ez a kedvező fejlődés fokozatosan fékeződött, mígnem 2022-ben eljutottunk a – remélhetőleg – mélyponthoz. Ennek eredményeként 1980–2022 között csökkenés állt be (1.018.000), azaz megfigedezhető a lélekszám.

A pusztá számokkól összefüggésben feltétlen ki kell emelni a gyermekvállalást. 1960-ban 162.160, 1969-ben 206.817 terhességmegszakítást vettek nyilvántartásba; 2019-ben már csak 25.783 nő élt ezzel a lehetőséggel, ami korántsem a gyermekvállalási kedv növekedésére, sokkal inkább a fogamzásgátló szerek fokozott igénybevételére vezethető

Az Ausztriában dolgozó magyarok egészségügyi ellátása

Ausztriában a bejelentett munkavál rendelkezők, az ingázók, a fekete munkát végzők adatait nem lehet pontosítani, összegezni. 30 ezertől a 150 ezerig hangzanak el számok. Például Burgenland tartományban: „Az osztrák gazdasági minisztérium szeptemberi adataora szerint 21 493 magyar dolgozik, közülük 13 028 férfi és 8465 nő, írja a nyugat.hu. A lap szerint bár ez önmagában is nagyon sok, hiszen gyakorlatilag ez két Közésgyeni embert jelent, de még mellbevágóbb a szám, ha megnézzük, hogyan viszonyul más nemzetekéhez, elsősorban az osztrákokhoz. A tartományban jelenleg 81 214 osztrák munkavállalót tartanak nyilván, ami azt jelenti, minden negyedikre jut már egy magyar, sőt kicsivel több is”. Bécsben és Alsó-Ausztriában is az elmúlt években egyre több a munkavállaló, és ezek ezek családtagjai telepedtek le, így nagyon megnőtt az Ausztriában élő magyarok száma.

Mindenesetre a megnövekedett számú magyar munkavállalónak és a kis, vagy nagy családjuknak mindennapi problémájuk lehet az egészségügyi ellátottsággal. A tájékozatlanság, a hiányzó nyelvtudás – külön-külön, néha együtt – megkeseríthetik az életüket. Az osztrák „Gesundheitkasse” minden Ausztriában bejelentett dolgozót biztosít és alap-, ill. kórházi ellátásban részesít. A családtagok, amennyiben bejelentett lakással rendelkeznek, automatikusan „Mitversichert” státuszot kapnak és így ellátást is.

A „Kassa” szerződésben lévő orvosok kötelesek a biztosítottak ellátására. Azért azt tudni kell, hogy krónikus és új betegségek esetén a páciens nem kap azonnali időpontot. A szerződés nélküli ún. *Wahlarztok* –, akik egyre többen vannak, – tetzés szerinti honoráriumot kérnek, amit helyben kell kifizetni, és a számlát a *Gesundheitkasse*-nál kell benyújtani. A számla összege a biztosított nem érdekli, mivel saját maga szjaiba meg, hogy egy-egy orvosi munkáért, teljesítményért, mennyit hajlandó megfizetni. Az azért érthető, hogy egyre több *Kassa*-orvos adja vissza a szerződését és válik *Wahlarzt*-tá, aki a saját teljesítményéért annyit kér, amennyit a hozzá forduló betegek hajlandók megfizetni. Mivel a *Kassa* elvárásai egyre nagyobbak és a *Leistungshonorar* ezt nem követi, így az alapellátásban egyre több lesz a választásható orvos és egyre kevesebb a szerződésben dolgozó.

A telepedett, bejelentett lakással rendelkezők többsége Ausztriában kér és kap magas színvonalú egészségügyi ellátást. De mi van az ingázókkal, a feketén dolgozókkal, akik magyarországi betegbiztosítással rendelkeznek?

Akut betegség, baleset esetén az Európai Unióban meglévő kölcsönös kötelezettség alapján az osztrák kórházak automatikusan felveszik és ellátják a bal esetet szenvedett dolgozót, vagy azok családtagjait.

A magyar családtámogatás áttekintése

A kiegyezés korában a lakosság száma Magyarországon egyharmadával növekedett 18,3 millióra, viszont nem kiegyensúlyozottan. Negatív volt az ipari nagyvárosok népessései mérlege. A családok elhagyottsági ügye Európa szerte, nemcsak Magyarországon, kizárólag az öntevékeny társadalmi karitászra, vagyis jótékony egyesületekre, nemesi arisztokrata vagy polgári úri hölgyekre támaszkodott, az állam közvetlenül még krízishelyzetben sem avatkozott be a családi életbe. A tagadhatatlan rossz szociális helyzetét előlőször hivatott enyhíteni az 1875. évi III. törvény. Harminc napig terjedően kötelezte a munkások munkaadót a gyógyítással és betegápolással, valamint a szüléssel összefüggő költségek megtérítésére, amennyiben a munkás maga, szülője vagy házastársa erre nem erre volt képes. Az ipari munkásság kötelező betegségbiztosítása az 1891. évi XIV. törvénnyel valósult meg és 1907-től már a családtagokra is kiterjesztették a legfontosabb szolgáltatásokat. Ebben Magyarországot csak Németország és Ausztria előzte meg.

Az Osztrák–Magyar Monarchia első évtizedében az állami alkalmazottak részesültek először gyermeknevelési pótléknak nevezett családi segélyben. 1913-ban vezették be a társadalom egyik lényeges szociális tartópillérét a nyugdíjbiztosítást. 1918 után újabb kormányrendeletek további juttatásokat vezettek be, pl. a szoptatási segélyt, kibővítették a jogosultak körét és időtartamát és megnövelték mértékét, pl. 5096-ról 60, illetve 75%-ra emelték a táppénz összegét. A két világháború között a legnagyobb erőforrásokat az állami alkalmazottak társadalombiztosítása emésztette fel: erre a célra 1932-ben pl. 304,57 millió pengő fordították, míg betegségbiztosításra ennek egy ötödét – 64,17 millió pengőt –, baleseti biztosításra pedig ennek is csak töredékét – 11,53 millió pengőt.

A második világháború után meghatározóvá váltak a szociális, piacgazdasági, fogyasztói, valamint egészségügyi szempontok. Az úgynevezett klasszikus szociális politikában fenn kellett tartani a jóléti társadalom szociális juttatásait. Az 1950-es években kötvé voltak a biztosítási juttatások a fizetett munkához, a betöltött munkahelyekhez. Viszont az 1960-as évektől ebben jelentős változás volt észlelhető. Míg Nyugat-Európában csökkent a családi pótlékra fordított összegek aránya, addig Magyarországon szolid emelkedésnek indult. Húsz év alatt, 1960-1980 között, a családi- és anyasági segélyek aránya a társadalombiztosítási kiadások 12,2%-ról 13,3%-ra nőttek. A pozitív fejlődés annak is tükrre, hogy a magyar egészségügyi ellátás aránya ekkor még több mint kétszeresen meghaladta a nyugat-európai átlagot.

A magyar termékenységi viszonyokra inkább állandó csökkenő tendencia volt jellemző, kivételt képeztek ebben közvetlen a világháború utáni évek. A társadalombiztosítás módosításáról szóló 1985. évi 1. törvényerejű rendelet célja a népességszökkenés folyamatának megállítását, az egyszerű reprodukció elérése volt hosszabb távon. Bevezették a gyermeknevelési díjat (GYED), megemelték az anyasági segély összegét, meghosszabbították a szülési szabadságot, kiterjesztették a gyermekápolási táppénzre való jogosultságot a gyermek tízéves koráig, szorgalmazták a kedvezményes lakásépítést, könnyítették a terhességmegszakítást, nehezítették azonban a válás feltételeit.

A családtámogatási rendszer radikális átalakítása a Horn-kormány (1994–1998) stabilizációs programjához főződik. Pénzübeli hiányszokra támaszkodott az anyasággal és a gyermekneveléssel kapcsolatban. Ösztönözték az állami kiadások csökkentését, ugyanakkor konkrét célkitűzésekké kötötték a szociális ellátások javítását. 1995 márciusában a népesedéspolitiká ugyan nem játszott döntő szerepet, mégis megszűletett a családtámogatási rendszer mai korszerű három alappillére: a családi pótlék, a gyermekgondozási segély (GYES), 1967-ben irányadóan a világban elsőként vezették be Magyarországon, és a gyermeknevelési támogatás (GYED).

Az Európai Tanács 2002. márciusi ülésén felkérték a tagállamokat, hogy számolják fel a nők munkaerő-piaci részvételét akadályozó tényezőket és vegyék figyelembe a gyermekgondozási lehetőségek iránti igényt és az adott országra jellemző gyermekgondozási rendszert, hogy 2010-ig a három év és az iskolaköteles

kor közötti gyermekek legalább 90%-nak, valamint a három év alatti gyermekek legalább 33%-a számára biztosítsanak gyermekgondozási ellátást. Az Európai Unió elsőbójában járó Magyarországnak tehát figyelembe kellett vennie ezen intenciókat. Ezen területen a mai napig a helyi elosztás közepi a legnagyobb akadályt, nem az intézmények létszáma.

Az EU tagállamai a kutatások alapján négy csoportba osztódnak családpolitikájukat tekintve: a rugalmas családpolitikai rendszer, a kevert, de inkább rugalmas rendszer, a kevert, de inkább tradicionális és a tradicionális rendszer. A kevert, de inkább tradicionális rendszerre jellemző általában, hogy alacsony a nők foglalkoztatottsága, kevés gyermek vesz igénybe gyermekgondozási szolgáltatást és hosszú a gyermeknevelési szabadság időtartama. Ezzel a modellel lehet a legjobban jellemezni Magyarországot.

A mai magyar kormányzati családpolitika pronatalista, így ehhez alkalmazkodók sokrétű és szerteágazó családtámogatási rendszere. A kínálat nemcsak a különböző családi formákat ölel fel, végig kíséri a családot a még meg nem született gyermekről egészen a felnőtté válásig. Ugyanakkor a különböző élethelyzetekben más és más az igénybevehető támogatások köre és mértéke. Főként a fizetett munkához kötött intézkedések bővültek, pl. az adókedvezmények köre, de nem emelkedtek a minden család, ill. gyermek számára elérhető juttatások, beleértve a rászorulókat. A középosztályhoz tartozó családok kívánt fertilitása nőtt, ugyan így viszont a fiatal alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők, ill. családok körében is.

2023-ban a támogatások száma csaknem változatlan az előző évekhöz, a gazdasági helyzetrel való tekintettel viszont bizonytalan, hogy így is marad. A támogatások lehetnek közvetlenek, egyszerűek, rendszerek vagy kedvezményesek mind pénzben, mind természetben. A legközkedveltebb az otthonteremtési, ill. az otthonfelújítási támogatás az ún. CSOK. Ez lehet kamattámogatott többgyermekeseknek vagy a falusi CSOK. A nem lakáscéli támogatások körében a babaváró és a nagycsaládosok autótúvásárlási támogatása a legnépszerűbb. A pénzbeli támogatásokhoz tartozik pl. a hiteltartozás-csökkentő támogatás, a jelzáloghiteltartozás csökkentése, valamint a diákhiteltartozás felfüggesztése, csökkentése vagy elengedése. A családokat továbbá segíti az adóvisszatérítés, az illetékekvezmények, az ingatlanhoz kapcsolódó kedvezmények, a négy- vagy többgyermekes anyák jövedelemadó alóli élethosszi mentessége, anyasági támogatás vagy a KRESZ vizsga és nyelvvizsga díjának visszatérítése.

A sikeres családpolitika ármvoldallán állnak viszont azok a magyar családok, sokszor gyermekek, akikről az állam, súlyos mulasztást követve, nem él kötelességével. Ellátandó feladataihoz tartozik a nem elhanyagolható, megafelelő növekedlen. Ügyszintén hiányzik a sajátos nevelést igénylő gyermekeket ténylegesen felfogó rendszer. Hozzájuk párosulnak a családi tabu és közöny áldozatai, a bántalmazott nők és gyermekek, hiszen a társadalomba való hosszabb távon. Bevezették a gyermeknevelési díjat (GYED), megemelték az anyasági segély összegét, meghosszabbították a szülési szabadságot, kiterjesztették a gyermekápolási táppénzre való jogosultságot a gyermek tízéves koráig, szorgalmazták a kedvezményes lakásépítést, könnyítették a terhességmegszakítást, nehezítették azonban a válás feltételeit.

A családtámogatási rendszer radikális átalakítása a Horn-kormány (1994–1998) stabilizációs programjához főződik. Pénzübeli hiányszokra támaszkodott az anyasággal és a gyermekneveléssel kapcsolatban. Ösztönözték az állami kiadások csökkentését, ugyanakkor konkrét célkitűzésekké kötötték a szociális ellátások javítását. 1995 márciusában a népesedéspolitiká ugyan nem játszott döntő szerepet, mégis megszűletett a családtámogatási rendszer mai korszerű három alappillére: a családi pótlék, a gyermekgondozási segély (GYES), 1967-ben irányadóan a világban elsőként vezették be Magyarországon, és a gyermeknevelési támogatás (GYED).

Az Európai Tanács 2002. márciusi ülésén felkérték a tagállamokat, hogy számolják fel a nők munkaerő-piaci részvételét akadályozó tényezőket és vegyék figyelembe a gyermekgondozási lehetőségek iránti igényt és az adott országra jellemző gyermekgondozási rendszert, hogy 2010-ig a három év és az iskolaköteles

RUMPLER DÁNA

Vészjósló évkezdet Ukrajnában és Kárpátalján

Háborút, szenvedést és az ezzel járó külvöbző válságokat hozta magával a „víválasztó” 2022-es év. Területlől függően a háború közvetlen vagy közvetett hozzádka egész Ukrajnában, azon belül pedig Kárpátalján is egyre erőteljesebben észlelhető, ottlakkó körzetelését is. Sajnos nagy eséllyel ezek a jelzők 2023-ban sem vesztik aktualitásukat, és egyebek mellett a politika fintora gyanánt talán még tovább is gyarapodnak.

Találában fogalmazott a leköszönt évét illetően Roman Romanyuk politikai elemző és újságíró az *Ukrainszka Pravda* egyik évzáró podcastjában. Rámutatott arra, hogyan alakult át az ukrán politika az utóbbi háborús évben. Meglátása szerint mostanra az országban nem politikai pártoknak vagy koalícióknak, netán oligarcháknak van meghatározó szerepük a politika alakításában, hanem egyéb, új szereplők léptek a színtérre, mint 1. a komoly tekintélyt szerzett ukrán hadsereg, 2. a külvöbző segélyakciók keretében közreműködő önkéntesek, valamint 3. a Zelenszkiű fémjelezte fennálló hatalom. Az elemző észrevételeit talán némileg alátámasztják a *Demokratikus Kezdeményezések Fond* által 2022. december 13–21. között végzett szociológiai elemzés eredményei. Utóbbi szerint a megkérdezettek (2018 szemlély) 79%-a számára a múlt év a teljesekről háborúval asszociálódott.

Mostani kilátások szerint sajnos a 2023-as év is a háború jegyében fog telni. Az őszi ukrán sikerek után az orosz fél Bahmut és Szolodar környékére összpontosította erőit, ahol az első világháború nyugati frontjának hűsadarálóihoz hasonló helyzettel találkozhattunk. Amint a katonai szakemberek is megjegyezték, a második világháború óta nem alkalmazták olyan intenzíven a tüzéséget, mint a mostani harcokban, az elkövetkező hónapokban pedig valószínűleg még intenzívebb harcokra számíthatunk.

Romániai népszámlálás: zavaros városok, fogyó magyarok

Az 1989-es rendszerváltás óta tartott három népszámlálás közül a koronavírus-járvány miatt a tervezettnél egy évvel később elvégzett, 2022-es censzus mutatta ki a legnagyobb mértékű népességváltozást Romániában. A magyarság létszáma kevéssé az egymillió fölött ingadozik.

A vártnál „meredekebb” számokat hozott a bukaresti Országos Statisztikai Intézetnek 2022 utolsó munkanapján nyilvánosságra hozott jelentése, amely a múlt év folyamán elért népszámlálás első körös eredményeit látta a nyilvánosság elé. A 2011-es népszavazásor regisztrált 20,12 millió fős lakosság tavalyra 19,05 millióra csökkent; a népességvesztéséhez sajnos a magyarság is alaposan „hozzájárult”: a tíz évvel korábban megcélja nem a pontos képt kirajzolása, inkább reprezentációs eszközként akart használni. Romániának ugyanis nem érdeke, hogy 16-17 millió lakossági orszárgként tartsák számon az Európai Unión belül, az ugyanis kevesebb EP-képviselet feltételezne, valamint a kohéziós alapok csökkenésé, következésképpen „kisebb súlyú” Romániát.

Ilyen körülmények között mennyire tekinthetők realisnak a magyarok fogysáát tükröző szám-sorok? Az még így is valószínűsíthető, hogy nagyobb arányú a létszámapadás, mint a többségi román nemzetét. Az utóbbi évtized Romániájában 644 ezer főt tesz ki a demográfiai mínusz, azaz ennyivel haltak meg többen, mint ahányan születtek, ám az erdélyi magyarok számárnyak kétszeres az elhalálozási statisztikákban: tíz év alatt 85 ezer erdélyi magyart temettek el, a Romániában elhunytak 13 százalékát. A fogvyes egyik alapvető oka a kivándorlás, és bár az elmúlt tíz esztendőben ez az arány valamennyire kisebb, mint a románoké, a korábbi évtizedekből megöröklött kedvezőtlen korszerkezet negatív demográfiai következményei egyre inkább érzekelhetők. Egyes becslések viszont a „névtelen” tömegben plusz 112 ezer magyarral számolnak, ami 1,114 millió főre emelné a romániai magyar közösség lélekszámát.

Az első reakciók között szemelgetve: Markó Béla, az RMDSZ volt elnöke a jelenségért a magyar kormány által bevezetett kettős állampolgárság intézményét, annak nagy elszívó hatását okolja. Az RMDSZ ellenekze, az Erdélyi Magyar Szövetség országos elnöksége szerint viszont Markó közel két évtizedes szövetségi elnöki tevékenységének következményeit nem heverte ki az erdélyi magyarság.

Orosz István: A helység kalapácsa

riáját az fokozza, hogy az „xy tannylvtű” jelző létjogosultságának eltörését magából a törvényből felejtették ki, szóval abban – még – fel-lelhető. Az arra felkértek aggodalmukat fejezték ki azért is, hogy a járás egyik iskolájában sins feltüntetve tananyagok szintjén, hogy azok előadása külön-külön milyen nyelven történjen, „mert ez visszaélésre adhat esélyt”. De törvényellenesnek minősítették azt is, hogy például a nagyszülősi 3. sz. Perényi Zsigmond általános iskolában az órákat egyszerre magyarul (70%-ban) és ukránul (30%-ban) vezetik le – amit valószínűleg azért tesznek, hogy a tanulók legálabb valamit értsenek meg jól a tananyagból.

2023-ban kettős nyomás alatt van az ukránai magyarság: egyszerre szenvedni meg a háborús körülményeket, s egyszerre válik Kijev és Budapest diplomáciai harcának áldozatává. Csak remélni lehet, hogy mielőbb sikerül rendezni a két ország viszonyát.

PALÁDI RENÁTA

Egészségtelen szembenállás

Napjainkban a világ történései nem haladnak az emberiség számára kedvező irányba. Felültöttek a fejüket olyan problémák, amelyek a testi nehézségek mellett a szellemi potenciált is erőteljesen igénybe veszik, s amelyeknek „közönhetően” a vitakultúra újfajta töltést öltött, s kezd áthidalhatatlan nézetkülönbségeket generálni. A valódi gyógyír pedig lehet, – az alkímisták bölcsek kövéhez hasonlóan – már csak a képezel szülőtte marad.

2020 első napján a többség egy lyukas garast sem fogadott volna arra, hogy két év leforgása alatt a botrányoktól cseppet sem mentes közéleti diskurzus tárgyát nem az egyes politikai oldalakhoz való tartozás, vagy az azokból eredő teljes kiábrándultsághoz kapcsolódó vélemények végéltáhatatlan cunami-ja fogja dominálni, hanem beköszönt egy új korszak, amely az eddigiekhez képest gyökeresen átrendezi az eddigi nézetkülönbségek témáját, s mindnyájunkat komoly próbátétel elé állít. Ha valaki a képezelbeli lottón az utóbbi alternatívát tette volna meg, ma már anyagi problémák nélkül megfelelő élvezhető szerencsésének gyülmöcsét.

Valójában már csak a józan paraszti észből fakadó gondolatíság is azt diktálná, hogy próbáljunk meg a régi, közéleti spontán párbeszédéhez hasonló magatartást gyakorolni egymás irányába, s ne akarjuk a másik felet pusztán azért földbe döngölni, mert bizonyos kérdéseken ellentétes álláspontot képvisel. Azonban úgy tűnik, a pandémiával, s mostanság a nem is oly messze dúló háborús haddelhaladai kapcsolatos vélemények tütköztesének ügye túlnőtt rajtunk, s az a bizonyos mécses nem csak megrepedt, de hatalmasat huppanva el is tört, meghozzá darabokra. Az emberek közötti megosztottság e kérdéskörökben egyre inkább kezd egészségtelenül válni, valamint kiemeltelenül eltelik transzformálódni, s ritka kivételtől föltekintve emiatt évtizedes barátságok bomlanak fel, s bár a háborús állapot a gyakorlatban még nincs jelen, sok családtag szürke hétköznapi gyökeresen felbomlottak, hiszen nem tűláz az azt állítani, hogy a családi harmóniába talódi, olykor hűs-vér konfliktusokkal tarkított frontvonalak feszültek be magukat, olyannyira, hogy bármelyik nap becsapódhat a nem várt atombomba.

CSINTA SAMU

VARGA DÁVID

NÉMETORSZÁGI MAGYAR ESEMÉNYEK

A Németországi Magyar Szervezetek Szövetsége, német nevének rövidítése BUOD (Bund Ungarischer Organisationen in Deutschland), 1993-ban alakult. Aachen, Frankfurt, Freiburg, Hamburg, Hannover, Köln, München, Stuttgart és Ulm városok összefogásaként.

Ma 39 tagszervezet van, melyek kulturális egyesületek és intézmények, hétvégi magyar iskolák, cserkészcsapatok, zenei- és tánc csoportok, egyházi közösségek, német–magyar társaságok.

A BUOD mint csúcsszervezet segíti és összehangolja tagszervezeteinek a magyar nyelv és kultúra ápolása érdekében kifejtett munkáját, szükség esetén képviseli őket állami hivataloknál és intézményeknél.

A BUOD tagszervezetei rendezvényeikhez a koordináció mellett társrendezőként anyagi segítséget is nyújt. Ezt a magyarországi Bethlen Gábor Alap Zrt. éventénti anyagi támogatása teszi lehetővé. Számos program csak ezzel a segítséggel valósítható meg.

A mögöttünk álló több mint két esztendő komoly nehézségek elé állította a szervezeteket, sokszor fennmaradásukat is veszélyeztetve.

Az egyesületi élet a személyes találkozás hiányában online térbe került. A BUOD zoomon keresztül szervezett összejöveteleket igyekvett tagjaival a kapcsolatot fenntartani. Az első zoom „találkozás” alkalmával a tagyeszűletek képviselőivel élénk beszélgetés alakult ki. Nagy lelkesedéssel számoltak be tevékenységeikről, a vírushelyzettel kapcsolatos problémáikról, a nehézségeket kihívásnak tekintve, találekönyságukról, hogy megakadályozzák – amennyire csak lehetséges – tagjaik egymástól való elszigetelődését.

Pereszlényi Erika, a Magyar Kultúrárt Támogató Egyesület elnöke Nürnbergből, a BUOD Iskola Munkacsoportjának vezetője beszámolt a hétvégi magyar iskolák járvány-okozta problémáiról, melyek mind a gyermekeket, mind a szűlőket

és tanárokat komoly nehézségek elé állították. Ugyanakkor új utakat és lehetőségeket keresve új megoldások szűlettek.

Számos egyesületi rendezvény is csak online keretek között valósulhatott meg. Korábbi együttműködések, pl. Hannover, Hagen, Hamburg városok között, online térbe kerültek. A hannoveriek zoom tapasztalatának köszönhetően a Magyar Kultúra Napja alkalmából kolozsvári művészek zenés-verses előadását élvezhettük Dózsa Éva szervezésében. Gazdagodtak a tapasztalatok az online tér alkalmazásában. Nagy előnye ennek, hogy a világ minden tájáról bekapcsolódtak nézők.

2021-ben együtt ünnepeeltük nemzeti ünnepünket, március 15-ét. Erre az alkalomra György Levente operanékes művészeti vezetésével és Deli Csánád volt Kőrösi Csoma ösztöndíjas szerkesztő-vágó tehetséges munkájával egyórás filmösszeállítás készült felkért hivatásos művészek mellett a három város beklüdtől anyagából. Nem volt könnyű, de még online néptánc oktatási is szervezett a hageni Vadróza tánc csoport vezetője, Münnich-Akzon Ildikó.

A cserkészcsapatok számára a személyes találkozás elmaradhatatlan feltétel, nehéz vagy teljesen lehetetlen online térbe helyezésük. A nyári könnyítések, feloldások Berlin, Drezda, Frankfurt, Hamburg és Mainz cserkészcsapatai számára lehetővé tették, hogy a nyári cserkész táborot megtartsák. A helyszín a Hárshegy Cserkészpark Kastlban volt. Az eredeti épületet kinttették a cserkészek, több éve tart annak kibővítése. A BUOD ezt aktívan támogatja nem csak anyagiilag, fizikailag is. Sok-sok önkéntes kézzel munkája rejlik a falakban, a területrendezésben, de sok öröm is, látván az eredményt. A cserkészpark a BUOD rendezvények helyszíne is lesz a jövőben.

A frankfurti Lehel Vezér Cserkészcsapat 2022-ben ünneptele 50 éves fennállását.

A nyári könnyítéseknek köszönhetően megvalósulhatott az Ulmi Magyar Kultúregyesület Trianon 100 éves évfordulójára a 2 napos, különböző programokból álló ünnepségsorozata.

A 2022-es megemlékezést az 1848–49-es forradalom és szabadságharcra a BUOD szervezésében és a helyszínek összehangolásával 5 városban, dr. Szilágyi Péter nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár meghívásával és ünnepi beszédeivel sikerült megtartani.

Az 1956-os forradalom hőseire emlékeztünk Marosán Csaba erdélyi színművész osztaltan sikert aratott előadásával szintén több városban. A forradalom erdélyi vonatkozásairól hallhattunk prózát, verseket, népdalokat megható összeállításában.

2022. október végén Stuttgartban a BUOD tagszervezte, a Kemény József vezette Csöbör-csök Néptáncgyűttes szervezésében immáron ötödik alkalommal került sor a méltán híres Nyugat-Európai Magyar Néptáncfesztiválra. A fesztivál 2016 óta ad teret néptánc csoportok bemutatkozására. Az elmúlt évek gálaműsorain a környező országokból, Hollandiából, Franciaországból, Svájból, Angliából érkező néptánc csoportok is léptek fel.

A felsorolt, valamint az itt kimaradt rendezvényekről a BUOD Kérpek oldalain bővebben találkozhatnak az érdeklődők. A kiadvány évente kétszer jelenik meg mind nyomtatott, mind online formában, Baczur Magdolna, a BUOD pénztárosa szerkesztésében. Ez is szűneltelt egy ideig, s végre 2022. decembere óta újra olvashatjuk.

Az idén 16. kiadását érte meg a Szilágyi Szabolcs, a BUOD alelnöke szerkesztésében megjelenő kétnyelvű BUOD naptr. Magyar feltalálók, Hungarikumok témakörök után 2022-ben Híres Magyarok címen. Nem csak hasznos, de kitűnő ismeretterjesztő ajándék is.

A BUOD tagja a Nyugat-európai Magyar Szervezetek Szövetségének (NYEOMSZSZ). Dr. Kle-

ment Kornél BUOD elnök, a NYEOMSZSZ alelnöke mellett két személyesen jelenlevővel, valamint egy online küldöttel képviseltette magát a Bazelben megtartott közgyűlésén.

Júniusban a kétszer elhalasztott BUOD konferencia és közgyűlés is újra személyes részvétellel kerülhetett megrendezésre Frankfurtban. Az online részvétel is lehetséges volt annak, aki személyesen nem tudott jelen lenni. Mint az előző évek során, most is Baczur Magdolna, a BUOD pénztárosa szervezése és precíz előkészítő munkája előzte meg.

Meghívott vendégek voltak dr. Szilágyi Péter, nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár, dr. Lszák András stuttgarti főkonzul, Szilágyi Gergő diüsseldorfi főkonzul, dr. Gerhard Papke, a Német-Magyar Társaság a Német Szövetség Köztársaságban elnöke, a müncheni konzulátusról Kárpáti-Bátri Zita nemzetpolitikai összekötő, dr. Schultheisz Csaba berlini főkonzul, dr. Reményi György a NYEOMSZSZ képviselőtében.

Böjte Csaba erdélyi ferences szerzetes előadása, kérdések megválaszolása zárta az első napot.

A tagszervezetek lelkes beszámolóit és a BUOD elnöksége útjavaslásata után – a lekösznő dr. Barcsay Ákos elnökségi tag helyett dr. Konthur Zoltán, a Berlini 86. sz. Apácza Cseré János Cserkészcsapat elnöke került az elnökségbe – a jövőbeli tervek kerültek napirendre.

Folytatódott a Kőrösi Csoma Sándor Program, mely a Nemzetpolitikai Államtitkárság és a Magyar Diaszpóra Tanács kezdeményezéséeként 2013 óta évente valósul meg. Németországban a BUOD koordinálja a KCSP programot, egyeztet közösen a helyi mentorokkal és fogadószervezetekkel.

A taggyűlés fontos pontja volt a BUOD 30 éves fennállásának méltó megünneplése. Az emlékünnepszeg valószínűleg már a Hárshegy Cserkészparkban Kastlban kerül megrendezésre.

FRIEDRICH IREGYH ANNAMÁRIA

Telkes Mária a napenergia királynője

Telkes Mária magyar származású amerikai tudós professzor és feltaláló volt. Szűletett 1900. december 12-én, Budapesten, meghalt ugyanott, 1995. december 2-án. Kezdetben a termokémiában volt ismert, később a biofizikában, majd a napenergia kutatásának egyik úttörője és felfedezője lett. Telkes Mária az egyike azoknak a kutatóknak, akik megalapították a hőtelés és hőátadó rendszert, amivel elnyerte a „nap királynője” becenevet. Telkes termékeny feltalálója volt a gyakorlati hő szerkezeteknek, mint pl. a miniatűr sotalanalító egység, amellyel napenergiát használnak ivóvíz készítésére a mentőcsónakokban. 1939-ben megalította a napenergián működő desztilláló berendezést, amivel éleket mentettek meg a 2. világháború folyamán a lelőtt pilóták között az óceánok fölött. Életében több mint 25 szabadalmát fogadták el, beleértve egy hordozható napsütőlapot is, amelyet Amerikában Telkes-sütőnek neveztek el. Megtervezte az első napsugárral fűtött házat, és számos elismerést nyert el, többek között elsőnek a Society of Women Engineers Achievement Award (A Női Mérnökök Társaságának Sikerdíját) 1952-ben, és a Charles Greely Abbot Award of the American Section of International Solar Energy Society (A nemzetközi szoláris energia társaság amerikai szekciójának Charles Greely Abbot díját).

Telkes Mária az elemiskolát és a középiskolát Budapesten végezte. Korán érdeklődést mutatott a tudományos kérdések iránt. Azt mondják, hogy az első kémiai laboratóriumát 10 évesen építette. Alig volt 16 éves, amikor beiratkozott a Budapesti Tudományegyetemre, ahol megszerezte a fizikai kémiai doktorátust. majd 1920-ban a Budapesti Tudományegyetem matematika-fizika szakára iratkozott be, később diplomát szerzett fizika szakon, és Rybár István professzor tanársegédjeként dolgozott. 1924-ben szerezte meg a doktori képzést a fizikai kémia területén. Telkes nagybácsiának unszolására 1925-ben emigrált az Egyesült Államokba. Az Ohio állambeli Clevelandban a magyar konzul nagybácsija volt, és segítségével sikerült elhelyezkednie a clevelandi klinika biofizikai laboratóriumában, ahol George W. Crile mellett dolgozott. Clevelandban telepedett le, a helyi egyetemen megalította az infravörös agyhullámokat mérő fotoelektromos műszert. Másfél év elteltével már az intézet biofizikai osztályának vezetője lett. Telkes első felfedezése az volt, hogy az éjszakai infravörös sugárzással. Itt szerkesztettek meg egy érzékeny fényelektromos műszert, amellyel sikerült bebizonyítani Crile professzor tételét, hogy az állati sejtek protoplazmája visszacsugározza a nap fényét. Ugyanakkor a műszer alkalmaznak mutatkozott a látható és az infravörös hősugár mérésére is, amellyel az agy hullámai is lehetett mérni. Közös eredményeiket a Phenomenon of Life (Az élet jelensége)

c. könyvben foglalták össze.

Az amerikai állampolgárságot 1937-ben szerezte meg, és érdeklődése a napenergia felé fordult. Még ebben az évben befejezte kutatásait a clevelandi klinikan, és a Westinghouse Electric vállalathoz ment dolgozni, mint kutatómérnök. A következő két évben folytatta kutatásait, és több szabadalmat nyert el az új termoelektromos berendezésekre, amelyek a hőenergiát elektromos energiává alakították át.

1940-ben bekapcsolódott a Massachusetts Institute of Technology Solar Energy Conservation Projectbe (MIT Napenergia Megőrzés Projektbe), amely egész életén át tartó kutatásában és fejlesztésében jelent meg az új procedúrák íránt a napenergia kinyerésében és alkalmazásában. Felhasználva tudását a fizikai kémiában kidolgozott egy eljárást a napenergia felhalmozására, és átadására a nátrium szulfát oldat (Glauber-só) segítségével. A Glauber-só hő hatására megolvadt, és lehűlésekor kikristályosodott. A felszabaduló dermedő hőt aztán értékesítették. Ezt a kémiai módszert használta ki dr. Telkes egy építész kollégájával Eleanor Raymondal megépített MTI Dover House fűtésére. A Massachusetts állambeli Dovernben 1948-ban épített ház kizárólag napenergiával volt fűtve, és két és fél éven keresztül működött.

Tudományos felfedezései között a hideg tárolásának technikája is szerepel. Telkes Mária találományaival a légkondicionáló ipart is forradalmasította. Ő volt az első, aki felhívta a világ figyelmét a napenergia kutatásának jelentőségére. Eredményei vezettek a termo-elem, és a fotó-transzisztor kialakításához is, amely nap sugárzását villamos árammá tudta átalakítani. A világ sok országában a napenergiával nyert meleg víz vagy elektromos áram majdnem minden ház tartozéka, valamint a klimatikus berendezés, ami rendkívül fontos pl. az Egyesült Államokban. Az egyre növekvő energiaárak következtében Telkes munkásságát egyre inkább értékelik.

Dr. Telkes a negyvenes években elkezdett dolgozni a napsütőlap elvén. A feltaláló célja az volt, hogy bárki számára lehetővé tegye a gyerekeket is beleértve, biztonságosan főzni bármilyen ételt függetlenül a tüzelőanyagtól. További jó tulajdonsága a napsütőnek bármilyen betakarított termék gyors szárítása. Ugyanakkor sikerült megteremtienie a szoláris desztillációs berendezést, amelyet az amerikai katonák alkalmaztak a 2. világháborúban.

1953-ban mérnöki laboratóriumot hozott létre a New York-i Egyetem mellett, amelynek célja a napenergia kutatása volt. A Curtiss-Wright korporációnál végzett munkája alatt 1958-1963 között, hótároló anyagokat fejlesztett ki hőérzékeny műszerek szállítására, olyan tárolóshoz alkalmas technológiát, amely nagyban hozzájárult a Polaris, Minuteman és Apollo programok sike-

reihez. Mint a napenergia laboratórium vezetője a MELPAR, Inc. társaságnál, 1963-ban visszatért a víz desztillációjához, felhasználva a szoláris technológiát az édesvíz nyerésére napenergiából. Az általa kifejlesztett technológiát használták a trópusokon, de a tenger fölött közlekedő repülőgépeken is. Ezt követően, mint az energia átalakításának vezető kutatója lett 1969-ben a Delaware állambeli Egyetem melletti Institute of Energy Conversion-ben (Energiát Átalakító Intézet), ahol nyugalomba vonulását 1978-ig mikódott.

Dr. Telkes folytatta munkáját, mint konzultáns Budapesten, ahová röviddel halála előtt tért vissza. 2012-ben beválasztották az amerikai National Inventors Hall of Fame (Nemzeti Feltalálók Hírességének Csarnokába), „a nemzet jólétének és a tudomány fejlődésének szolgálatáért”. Megálmodója volt a napenergiából gyártott elektromosságnak. Aktív tevékenysége és hozzájárulása a napenergia hasznosításában lényegesen segített valóra váltani ezt az álmot. Azon kívül sok-sok nőnek segített érvényesülni a tudományban.

DR. PALÁGYI ISTVÁN GYÖRGY

Borsos Miklós rajza a János vitézből

A kontinensek közti gázutánpótlás bonyodalmai

Az utóbbi időben kulcskérdéssé vált Európa gázellátása. A főleg metán tartalmú (köznyelven földgáz) felőhelyek az európai kontinensen vagy kis hozamúak, mint a magyarországi Ágyó, vagy kimerülőben vannak (Lacq Franciaország, Groningen, Hollandia). Az Északi-tengerben Norvégia rendelkezik tenger alatti lelőhelyekkel, de a kontinens igényeit nem tudja kielégíteni. Európa importra szorul.

A földgázimportot évtizedeken át szárazföldi csővezetéseken szállított oroszországi források biztosították. Oroszország és Ukrajna háborújával új helyzet állt elő. Európa az orosz katonai ambíciók gazdasági fékzése céljából a napokban embargót vet ki az orosz szénhidrogén importra. A hiányzó gáz mennyiséget más kontinensekről lehetne pótolni, pl. az Arab Emírátsokból, vagy a klasszikus lelőhelyek mellett az Amerikában (a környezetre káros technológiákkal) kitermelt palagázzal. A főgond nagy mennyiségű gáz szállítása a kontinensek közti tengereken át (egy ml = 16 g normál állapotú metángáz (CH4) egy atmoszféra nyomáson és szobahőmérsékleten 14 liter térfogatot foglal el, lehűtve, -162°C-ra és cseppfolyósítva 600-szorosa lett ugyanakkora térfogatba szűrnie. Hűtőtű, cseppfolyós formában hajón szállított metán gázzal lehetne leváltani az oroszoktól szárazföldi csővezetésekből érkező importot.

Elheez az újonnan felkért gázmezők mellett óriási cseppfolyósító üzemeket építenek az Arab Emírátu-

sokban. Ezek termékeit különleges, óriási, kitűnően hőszigetelt «dewar» termoszkoba kell áttölteni. A cseppfolyósított földgáz (angol rövidítése LNG) szállító hajóknak különleges biztonsági kritériumoknak kell megfelelniük. A gáz+levegő elegye könnyen, a bányákbl ismert, stíjlóégrobbanást eredményezhet. A szállítás során biztonsági problémákra is ügyelni kell. Egy úszó tankhajó egy nagytároló egész évi energia szükségletét (~200 000 m³ gáz) szállítja. Az iszonyú energiameennyiség, úszó bomba! A gázzsállító hőszigetelt óriástárlókomoly biztonsági előírások szerint csak különleges dupla hajótesttel szállíthatók, az esetleges hajózási balesetek során előálló robbanás megelőzése céljából. Ezért a „légi folyosók” mintájára, a cseppfolyósított gázt LNG szállító tartályhajók külön, kizárólag számunkra rezervált biztonságos hajózási útvonalakon közlekedhetnek, ahol más vízi jármű nem közlekedhet. A hétégik tartó út során a tartályokból párologó gáz hajtja a hajó turbinát, amit a kikötőben pedig a «Titanic» hajó kényelméhez hasonló, magas kéményekkel át engedik ki biztonságos magasságban. Az „LNG” = az elsősorban cseppfolyós (metán) földgázt fogadó hajóállomások – hasonlóan biztonsági okokból – többnyire a szárazföldtől elkülönülő hosszú mólókra, kis felszigetekre telepítik. Tengeri hőcsere-ellőkel ott alakítják át a rettentő hideg folyadékot szobahőmérsékletű, atmoszférikus nyomású légnemű halmozatlápotba, ahonnan szárazföldi csőhálózatokon továbbítják az elosztó centrumokba a fogyasztókhoz.

Az LNG gázzsállítás hirtelen felfuttatását két tényező korlátozza: ezek speciális hajók és szükséges fogadóállomások egyelőre nem túl nagy számban állnak rendelkezésre. A világ első LNG importálója a közeli Algériából a Földközi-tengeren át Franciaország, Anglia, Hollandia, Portugália, Olaszország és Finnország rendelkezik LNG fogadókapacitással. A Magyarországhoz legközelebbi LNG tengeri kikötő Horvátországban Rijeka/Fiume, aminek legnagyobb felhasználója Magyarország. Németországban hat hónap után most fejeződött be az első fogadóállomás építése, és további négy LNG kikötő gyorsított építését tervezik. A cseppfolyósítás azonban nem olcsó, és ehhez jön a szállítás; így adódik, hogy a hajón Európába érkező ugyanaz a gáz négyszer annyiba kerül, mint Amerikában, vagy az orosz csővezetéken.

REMÉNYI GYÖRGY

Olasz Valéria

REMÉNY

Telihold világít. Téli csend övez. A trombitavirág ásit, és becuska szirmait az est. Rád gondolk. Közös csillagunk felgyúl szememben. Hosszú ideig tartakta sötétség, most lelkem újra felkerek. Imbolygok magányomban, tévővén nézem az eget. Holnap felvirrad arcod is, amikor ébredek.

A KÁPOLNA, AMELY A GELLÉRT-HEGY HELYETT ARIZONÁBA KERÜLT

Amikor Phoenix Arizonából autóval a Grand Canyon déli oldalához autózik a turista, útba ejti Sedona városát. Az út bal oldalán a város sziklák tetején kimagasló egy betonkeresztet ábrázoló modern, nagyságot, egyszerűséget és csodálatot keltő építmény, ez a Szent Kereszt kápolna.

Marguerite Brunswig Staude (1900–1988) helyi szobrász fejében született meg az ötlet, egy felhőkarcoló katedrális templom megépítésére. Szűleivel körbeutazta szinte egész Európát, tanult Svájcban, majd Amerikában szobrász lett. A híres Taliesin, arizonai Frank Lloyd Wright vezette művésztelep növendéke volt.

New Yorkban a Metropolitan múzeumban művészettörténetet és rajzot tanult, amikor 1932-ben meglátta az Empire State Building épületét. Akkor a világ legmagasabb vasbetonból készülő építményének szerkezete inspirálta az éppen várandós anyát egy felhőkarcoló-katedrális templom megépítésére. Amikor egy bizonyos szögből nézte ezt az elbűvölő épülete-

tet, úgy tűnt, hogy a szerkezet középpontjában egy kereszt húzódik át. Egy vasbeton keresztre épített katedrális látott, hiszen európai utazásai során a legmagasabb épületek mind katedrálisok voltak.

Marguerite képzeletében kereszt alakú szerkezetben megépítendő modern katedrális ötlete fogant meg. Ezt az építményt kezdetben Budapestre, a budai oldal egyik dombjára, valószínűleg a Gellért-heggyre tervezte.

Vázlatát odaadta Lloyd Wrightnak, Frank Lloyd Wright fiának, aki megtervezte és megépítette számára ennek az álomkatedrálisnak a makettjét.

Marguerite édesapja híres győgysergyáros volt, cége a mai napig a Fortune 500 vállalat első harminca között van, így álmát könnyen megvalósíthatta.

A háború azonban megakadályozta a tervet, és csak később és nem Budán, hanem Arizonában került felépítésre.

Azt nem sikerült kikutatni, miért épp Budára

gondolt. Édesapja, Lucien Napoleon Brunswig (1854–1943), aki elzászi francia volt, és 1871-ben a porosz háború idején menekült el szűleivel Franciaországból. A martonvásári grófi Brunsviék (negyvenfélékppen írták a nevüket) család a 19. század végére férfi ágról kihalt, a női ágról Mária is elhagyja az országot, tehát rokonai nem lehettek már Magyarországon, de nagy valószínűséggel Budapest különleges földrajzi fekvése hatott a művész képzeletére.

A háború után 1954 és 1956 között valósult meg Marguerite Brunswig Staude álma az arizonai Sedona város sziklaiba, a Coconino Nemzeti Park, Oak Creek Canyonjában. A vezérőrnagy, vasbeton keresztre épülő kápolna megmaradt, a mérete ugyan kisebb lett, de a látvány a környeztet és a kápolna szerkezete miatt elkápráztató.

Az American Institute of Architects azaz Amerikai Építésszövetség 1957-ben a kápolnát nagydíjjal jutalmazta..

2007-ben az arizonaiak a kápolnát Arizona

hét, ember-alkotta csodája közé választották.

Egy 460 méter magasságú vörös szikla tetején lévő kápolnához érkezőknek a látogatók a parkolóból ívelt rámpán mennek fel, amely texturált betonból készült. A kápolna fő jellemzője egy közel 28 méter magas vaskereszt a délnyugati falon, amely esztétikai és szerkezeti célokat egyaránt szolgál. Az épület belsőjében a kereszt tartja az oldalt és a kupuszt is. A falak és a kereszt 1 láb (0,3 m) vastag vasbetonból készülték. Kívül-belül a falakat texturált beton adalekanyagokkal fűjták be. Az építmény két oldalát csodás kilátást biztosító fűstszerű színű üvegfalak alkotják, melyek messze kitést adnak a vörös sziklás hegyekre. A padló betonozott, a raklap hatása a kápolna egyszerű szögletes formáival kombinálva a vörös homokő-óriások hegyoldalába építve a nagyszerűség és az erő benyomását keltik.

A kápolna 150 fő befogadására alkalmas, 2011-ben felvették a Történelmi Helyek Nemzeti Nyilvántartásába.

BÍKA JULIANNA

jelentősen fejlődik az andrológia ami, vagy az endokrinológiának, vagy az urológiának az ága.

Nem csak Olaszországban, hanem Magyarországon is nagyon előrehaladtott az andrológia. Az Európai Andrológiai Akadémiának van egy EAA centruma Budapesten a Semmelweis Egyetemen. De fontos andrológiai klinikák vannak Debrecenben, Pécsen és Szegeden is.

- *Milyen kapcsolatla van Magyarországgal?*

- Az anyukám, a bátyám és anyukám húgai, azaz a nagynénik mind Budapesten és környékén élnek. Velük nagyon szoros a kapcsolatom. Szakmai szinten a magyarországi endokrinológus és andrológus kollégákkal folyamatosan együttműködöm.Tiszteletbeli tagja vagyok a Magyar Andrológiai Társaságnak és a Magyar Onkológiai Társaságnak is. Kopa Zsolt kollégáim, a magyar andrológiai társaság elnöke, minden évben meghív a társaság konferenciájára előadóként. Kopa tanár úrral szerveztük évente, márciusban, az Európai Andrológiai Akadémia (EAA) keretében a Budapesti Andrológiai Iskolát „EAA Budapest School”. Én nyolc évig voltam az elnöke az EAA-nak, és a tisztségem most ért véget 2022 októberében.

Szerkesztőségünk nevében további sikereket kívánva köszönöm az interjút!

A teljes szöveg olvasható a www.becsinaplo.eu weboldalon.

FETES KATA

Magyar tudós Firenzében

zasodtunk, és én ’86-ban eljöttem Olaszországba. Akkor már a negyedik évet kezdtem Firenzében, az orvosi egyetemen, amit aztán itt is fejeztem be.

- *Mivel a Firenzei Egyetemen végeztél, így ott is maradt kutatóként az Egyetemi Klinikán?*

- Igen. Én elvégeztem ezt az öt éves endokrinológiai képzést, de közben már elkezdtem kutatni. A kutatásom főleg a férfimeddőség genetikájával kezdődött és folytatódott. Amikor végeztem, akkor utána pontosan ezért, mert már párhuzamosan kutattam a klinikán, bekerültem a Pasteur Intézetbe, Párizsba, ahol az Y kromoszómával foglalkoztam, abból írtam aztán a PhD-tézisémet.

- *Émlítette, hogy kutatási területe a férfi meddőség feltárása, illetve annak genetikai problémái. Milyen intenzitással foglalkoznak manapság Európában az intézetek ezzel a kérdéssel?*

- Néhány évvel ezelőtti statisztika szerint a párok 15 százaléka meddő, de sajnos ez az arány folyamatosan emelkedik és valószínűleg már 18-19 százaléknál tartunk.

Ha megnezzük, hogy a pároknál mi okozza a meddőséget, akkor a felében vagy egyvedül a férfi problémája, vagy pedig közösen férfi-női probléma áll fent. Tehát körülbelül 50 százalékában a meddőségben van egy férfi komponens, ami azt jelenti, hogy a himivarsejt képződéssel, illetve a

himivarsejteknek a minőségével, tehát a mozgásukkal, vagy a morfológiájukkal van probléma. Nagyon sok veleszületett vagy szerzett oka lehet a férfimeddőségnek. Például vannak olyan esetek, amikor infekció okozza a meddőséget, vagy ha nem szállnak le a herék. Ez a criptorchidizmus, amit ha nem kezelnek időben, akkor megtermékenyítési problémák lehetnek. Az utóbbi években főleg Európában és az USA-ban megfigyelt átlagos him ivarsejt koncentrációsökkenés részben a környezeti hatásoknak is betudható. A hormonrendszert károsító vegyi anyagok (endokrin diszruptorok: ED) olyan környezeti vegyszerek, amelyek befolyásolják a szervezetben található hormonok működését. Ezek a különböző kémiai anyagok, amik a miányag üvegűtől kezdve a krémekben is megtalálhatók, nagyon elterjedtek a környezetünkben. Például a mezőgazdaságban használt permetezőszerkek nagy többségének is van ilyen endokrin interferenciája.

Mi most itt Firenzében a homo sapiens körülbelül 20 ezer génjét, tehát az összes fehérjét kódoló génünket tanulmányozzuk. Az utóbbi 4–5 évben felfedeztünk olyan géneket, amelyek különféle himivarsejtképződési zavarokat okoznak. Ezeknek a problémáknak a diagnosztizálása és kivizsgálása határozza meg a terápiát. Európában

Mindvégig kutyaszorítóban

Duray Miklós halálára

Az első, ami eszembe jut, vajon 2022. december 30-án bekövetkezett halála végső? végleges szabadulást hozott-e számára, vagy legfeljebb megnyugvást szolgál azoknak, akik gáncoskodásukkal, rosszindulatú megalkuvásokkal igyekeztek távoltartani, sőt, kiközösíteni abból a közéleti tevékenységből, amire 15 éves korában elkötözte magát? Nem idegen számunkra, hogy jelentős személyiségek távozásakor felnagyítódnak a betűk, felerősödnek a hangok, amiken keresztül az emlékező szónokok álságos módon úgyis saját személyüket szeretik éltetni. Sokszor jó alkalom erre a temetés, ami a felejtésnek első, elterelő mozzanata.

Pedig mennyire egyszerűbb és őszintébb a köszönetmondás, felhívja a figyelmet arra, hogy áldozatvállalás, példamutatás nélkül lélekszegény minden közösség, különösképpen a felapózott, szétszóródott magyar társadalom. És ilyenkor egyedül őszinte, ha beismerjük, hogy lapításainkkal, megalkuvásainkkal, sőt, árulásainkkal mennyit ártunk önmagunknak, rombolva a lelki függetlennek vélt ember méltóságát.

Bármennyire megörökítő is: Duray Miklós hamvait szórhatjuk homlokunkra, csak hogy engesztelően vehessünk mindazért, amit életünkben ellene hibáztunk.

Elgondolkodva arcan: zárkózottságában is ellenállhatatlanul karizmatikus személyiség volt. Ezt még azok is megérezték és tudták, akik éppen ezért ellene fordultak, vagy enyhébb kifejezéssel cserben hagyták. Így volt ez már első kezdeményezésekor is, amikor

Két „örökös ellenzéki” elment

Micsoda különbség! Januárban két férfi hunyt el Budapesten, akik majdnem mindenben különböztek egymástól, és mégis együtt harcoltak a kádári diktatúra ellen: Tamás Gáspár Miklós, a filozófusként csak értelmiség körökben ismert, de TGM-ként híres „örökös ellenzéki”, és Mécs Imre, az „56-os forradalmár.

„Szabadság nélkül nem lehet élni. Isten nyugosztalja Mécs Imrét” – írta Novák Katalin köztársasági elnök rövid megemlékezésében. Kőszeg Ferenc, aki maga is letartóztatott volt 1957-ben, ebben tévedett, mikor így fogalmazott: „A hivatalos Magyarország aligha fogja meggyászolni.”

Mécs Imrét 1956 után halálra ítélték, éveket töltött rácsook mögött és csak 1975-ben kaphatta meg villamosmérnöki oklevelét, pedig már előtte több tucat szabadalmát jegyezték be. Tényleges hivatását a 80-as években fedezte fel, mikor az ellenzéki csoportok elkezdtek szerveződni. Harasztí Miklós, a titokban készülő „Beszedő” szervezője így emlékszik vissza: „Óriási, életre szóló élmény volt, az „56-osok közül néhányan csatlakoztak a demokratikus ellenzékhez. – Számomra az volt a jelentősége, hogy „56 igazságot behozta a demokratikus ellenzékbe, és a szamizdaton keresztül segített közkinccsé tenni.”

A rendszerváltás után a Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ) nevű pártban politizáltak. Harasztí szerint a csokornyakendős Mécs Imre „egyszerre szimbolikus és fontos képviselő volt.” A későbbi időkre így emlékszik Kőszeg Ferenc: „Amikor kiöptünk a politikából, akkor is gyakran találkoztunk tünneteseink. Imrének mindig a kezében volt a fényképezőgépe: szorgosan fotózta az eseményeket.”

Akkoriban találkoztunk először Mécs Imre és Tamás Gáspár Miklós is, aki nagyon tisztelte a 15 évvel idősebb barátot. Ábel, TGM fia így fogalmazott: „Mindent (és mindenkit) szeretett, ami (és aki) bátor, lázadó és a szabadsáért harcol.”

Tamás Gáspár Miklósról Orbán Viktor miniszterelnök is megemlékezett. A marxista filozófus személyében „régí szabadságharcos” ment el. „Isten veled, TGM!” – búcsúzott a kormányfő. Hogy kettejüknek mi köze volt egymáshoz? Fodor Gábor – aki Orbánnal együtt alapította a Fideszt, később a Szabad Demokraták Szövetsége, majd a Magyar Liberális Párt elnöke volt – Facebook-oldalán emlékszik, hogy 1988. június 16-án (Nagy Imre kivégzésének évfordulóján) egy tiltott összejövetel erőszakkal feloszlattott a rendőrség. „Az általános gumibotózás és kiabálás közepette

a magyar iskolák védelmére kelt – sikerrel! Amikor meg hétpecsételt titoktartás mellett megalakította a Csehszlovákiai Magyarok Jogvédő Bizottságát, szűkkörű környezetéből kerültek ki az áruolók. Duray Miklós mindezt mégis túlélte: börtön és elszigeteltség ellenére lábra állt és belépett a közéletiség arénájába. Nyitott könyv egész élete; nem titokban, hanem nyilvánosan cselekedett. A kisebbségi élet poklában kevésbé termett számára babér, de annál inkább tövis. Leginkább megalázó volt számára a növekvő mellőzöttség, amit nagyon is érzett, de csak nagyon mérsékeltan tett róla említést.

Így hát egész élete a hiábaváló kezdeményezések sorozata?

Biztosan nem, hiszen cselekvősen adta bizonygató hitének, meggyőződésének, olyan ügyekben, amelyek minden félreismerés és félremagyarázás ellenére egész közép-európai térségünk javát szolgálják. Igéi, példája messze túlvel a biológiai létén, ha másként nem, mint kísértés, netán rossz lelkiismeret.

És mit tehetnek a méltatlan (?) túlélők, ha nem is tekinthetők Duray Miklós örököseinek?

Ha másként nem, legalább nyugtassák lelkiismeretüket, és ennek érdekében vehetnek. Mert csakis lelki tisztulással, merészséggel és bátorsággal lehet megcőlozni azokat a távlatokat, amik nélkül menthetetlenül elmerülünk az öncélú helyezkedésben, elviselhetetlen, sőt, kényelmesnek vélné a kutyaszorító, ahova – ebben legalább legtöbbször egyváltak vagynak – Duray Miklóssal együtt belekényszerültek.

DEÁK ERNŐ

„Milliók közt az egyetlenegy”

Nagy József Zsigmond halálára

Kosztolányi *Halotti beszédének* több sora a „szívünkhez közel álló” Nagy József Zsigmondra emlékeztet, aki „egyedüli példány”, „de fény, de hó volt”. A bécsi magyar rendezvényeken is mindig otthonosan mozgó személyisége szinte mindenkit azonnal megnyert – alig volt valaki, aki ne kedvelte volna, már az első találkozás után. Ezért is oly nagy fájdalom, hogy „többé soha nem gyűl ki halvány-furcsa mosolya”.

1946-ban, Bicskén született. Messze az átlag feletti szellemi képességei ottani tanárait, földijeit is lenyűgözték. Tehetősége és fiataloknál szokatlan mély tudása révén kerülhetett be 1965-ben a korábbi elitképző jellegét éppen akkoriban visszanyerő budapesti Eötvös Collegiumba, ahol életre szóló barátságokat kötött – az egyik szobátársa Gergely András, a 2021-ben elhunyt kiváló történész volt. Az ELTE BTK történelem-filozófia szakán olyan mesterei voltak, mint Szabad György vagy R. Várkonyi Ágnes. Friss diplomásként lett az MTA Történelemtudományi Intézetének gyakornoka (1970), majd tudományos munkatársa (1971–1990); ennek révén pedig a magyar történelemsztadalom egyik legjobb ismerője. A bibliográfiai kutatásaiba őt is bevonó Kosáry Domokos javaslással szervezte meg az Eötvös Collegium Történész Műhelyét, amelynek szakvezető tanára is lett (1987–1990). Itt a napjainkra már vezető szerepet betöltő historikusokat oktattot a szakma fortélyaira – valamennyien igaz tisztelettel és szeretettel emlékeznek róla, egyszerű tanárként és tudománysszervezőként méltatják. Nagy József Zsigmond – még ha kevés írás is maradt utána – a legemélyültebben a 17. század történetével foglalkozott, de rendkívüli, a szépirodalomra és a filozófiára is kiterjedő olvasottsága révén a közép-európai térség, tágabban a nagyvilág csaknem valamennyi fontos problémáját behatóan ismerte, korszakoktól függetlenül, és érdemben tudott azokhoz hozzászólni.

A rendszerváltoztatás idején alapító tagként csatlakozott a Magyar Demokrata Fórumhoz, amelynek a háttérben munkálkodó, de pártársai között nagyon is jól ismert szervezője lett. Így került az első szabad választások után a Külügyminisztériumba, ahol 1991-től 2007-ig dolgozott, és a tárca egyik legfontosabb területét, a Személyügyi Főosztályt vezette (1991–1995 és 1998–2002). Emberségét, segítő-készségét és széles körű – a magyar diplomácia mozgásterének lehetőségeit is éles szemmel átlátó – tudását akkori kollégái is kiemelik.

Bécsben két alkalommal, kulturális tanácsként teljesített szolgálatot (1995–1998 és 2003–2007), majd a Kodolányi János Főiskola Történeti Műhelyének munkatársa lett, 2010-től pedig ismét a Külügyminisztériumban dolgozott, a Dokumentációs Főosztály – Könyvtár (amely általa vette föl Bánffy Miklós nevét) vezetőjeként.

1995-ben ismertem meg őt a császárvárosban, ahol néhány hónappal a kitérkezése előtt lettem a Collegium Hungaricum igazgatóhelyettese (később tudományos igazgatója). Azonnal barátokká váltunk. Számos közös ügyünk volt, sok rendezvény szervezésében működünk együtt. Jó pár alkalommal tárgyaltunk osztrák partnerekkel, elsősorban a bőlcseszet- és a társadalomtudományi tudományok együttműködését erősítő témákról. Jóska rögtön felismerte, milyen fontos a Collegiumban lakó, többnyire a bécsi központi levéltárakban kutató magyar ösztöndíjasok munkája (maga is kapott ide korábban stipendiumot). Ezért is igyekezett az akkori nagykövet, Peisch Sándor támogatását élvezve mindent megtenni azért, hogy az ösztöndíjasok számára a szűkítésre, a Collegium köziról kulturális életmennyé tételére irányuló kísérletek megkülsuljanak.

A bécsi – részben az azon túli – magyar (egykor) emigráns szervezetekkel való kapcsolattartás is mindkettőnk feladatai közé tartozott. A mindenkivel való szőrtés, a problémamezékensé, az áttekinthető-képesség, a humorérzék, a jó értelemben vett kedélyesség és a vitás felek közötti közvetítés kiváló alkalmazása révén Jóska ezekkel az egyesültekkel, vezetőikkel és tagjaival is kiváló kapcsolatba került, függetlenül az egymás közötti vitáktól.

Igazi barát volt, mindig, mindenben lehetett rá számítani. A görög filozófiai iskolákhoz hasonlóan szerettet sőt kőben eszmét cserélni, a fontosabb dolgokat alaposan megbeszélni, a helyzeteket értelmezni és értékelni. Így aztán sok-sok kilométert tettünk meg Bécs belvárosában, de olykor Budapesten vagy éppen Bicskén is. Nagyon szentitv volt. Egész apró jelekből is képes volt az „egészet” felogni, de még látott a mézesmázos áskálódásoknak is. Az emberi jellemvonásokat is éles szemmel figyelte meg, ezáltal mindenkit a maga helyére tudott tenni. Szerette a szabályokat, az illetet, az eleganciát. A nagyvonalsága is lenyűgöző volt.

Ezért is vallom, talán legkezelebbi, hiányzó barátomról, megint csak Kosztolányi versét idézve: „Szegény a forgandó, tündér szerencse, /hogy e csodát újlag megteremtse.”

ÚJVÁRY GÁBOR

Ugriék ikerfái

Valamikor réges-rég kapcsolatteremtés céljából érdeklődtem egy Grácból Bécsbe költözött házankifánál, kit tud ajánlani? Határozottan rávágta az illető: feltétlen Ugri Miskát, ugyanis nélküle nincs Grácban magyar élet. Kijelentése, ha túlzott lelkesedsérről tanúskodott is, később többszörösen beigazolódt. Nemrég az európai katolikusok lapja, az Életünk a gráci magyarok lelkét látta meg szemében. A Gráci Magyar Újság legújabb számában pedig „a gráci (magyar) közösség őrangyala” jelzővel illette.

Hogy mennyire helyállók Ugri Mihály személyének és jelentőségének díszító jelzői, mi sem bizonyítja jobban, mint a telt templom, ahol felravatlozott teste előtt fejezték ki tiszteletüket magyar és német nyelvű családtagjai, rokonai, barátai, ismerősei és négy lelkesz mutatta be a feltámadás miséjét. Amikor az utóbbi években egyre-másra elhangzott a kiőregedő, haldokló magyarság, különösképpen a nyugati szőrványokban, igazi cáfolat volt az ünnepélyes ceremónia, annál inkább is, mivel 91 éves korában mennyire szokták számon tartani az embert?

A Szombathelyen, 1931. november 19-én született és Grácban 2022. december 10-én nyugovóra tért Ugri Mihály emberként és magyarként annyira teljes személyiség volt, hogy példaként lehet, sőt, kell vélni az emlékezetbe: hogyan lehet helytállni, a hazátlanásban gyökert verni hitben és hűségben magyarként megmaradni. Ebben egyetlen mondatban foglalta össze az egyik leve készítet interjúban az ő természetességében egyszerű, de annál tanulságosabb hovatartozását: Grác „kedves városa, amely családok és osztrák barátai

amicus

„Alárivall egy égi harsona: Petőfi”

(Ády Endre)

Hány festmény, grafika, kompozíció, és legfőképpen hány szobor hirdeti emlékét? Utcák, terek világszerte. Kötetnyi vers szinte minden költőutódtól. Petőfi-rádió, Petőfi-híd, Petőfi tv és mindannyi más. Mind jelei benne megtestesült, tőle **örököl szabadságszeretetünknek**.

Egyik legtróvább verse hozta meg számára a világsikert, tudomásom szerint azt fordították a legtöbb nyelvre. Azt ismeri a világon a legtöbb ember. ***Szabadság, szerelem***. Csak kínaiul több változata létezik a hat sornak: *Szabadság, szerelem!* / *E kettő nekem.* / *Szabadságért feláldozom* / *Szerelmemet,* / *Szerelmemért feláldozom* / *Életemet*.

A legszeretőbb anya, Hruz Mária arcvonásai körül formálódik, ***Füstbe ment terv***, *számítlan, szebbnél szebb gondolata?* hogy végül kimondhatatlanná legyen egy néma ölelésben. Apja szigorú, módos mérszavos volt. Egyszer mégis ráfizetett a jószívűre. Petőfi emlékként írja meg a tragédiáját, a család csődjét. ***Az Egy estém otthon-ban***, a hazalátogató fiú szavait előző szelidség lengi át.

Öt éves korában szülei „elengedik a kezét”. Félegyházára íratják iskolába. Tíz évesen már Sárszentlőrincre kerül, több mint egynapra járásra. Egy évre rá Pestre, majd három évre, 15 éves koráig Gödöllőn is túlra. Aszódra. Egyre távolabb és távolabb szüleitől. Az önállóságra szokás és a feltűnő viselkedés különös ötvözetévé sordult a vándorszelénsttel is kacérokó legyen... Derűs, megnyerő természetű számos barátot szerez számára, igaz, kapcsolatát pillanatok alatt le is képes rombolni. Életre szóló barátságot köt a rokonnal, Petrics Somával és az iskolatárrsal, Jókai Mórral.

A „nagy öreg” Vörösmarty szárnyai alól nő ki 1844-45-ben. Ő tette lehetővé, hogy a *Pesti Divalap*-hoz beajánlott „kezdő újságíró” anyagi biztonsága árnyékában egy év alatt megírja több egész életművét meghatározó fontos művét. ***A helység kalapácsát, A hóhér kötelét, a Tigris és hiénát,*** és ütéletét bearányozó *János vitézét*.

A János vitéz már irodalomtanításunk örök kötelező műve, 27 részben meséli el Kukoric Jancsi történetét. A háromszor háromszor három csapattal együttá regényében. ***A hóhér kötelében,*** ebben az egyetlenltni izgalmas történetben is fölfedezhető. A juhászbojtárságtól Tündéror-

szág trónusáig ívelő 19. századi bestseller **csoda**, amivel Petőfi ajándékozta meg mindenkori olvasóközönységét. A bújbájos varázs, amely túlrendíti a valós helyszíneken, a névváltozáson át a képzeltet világába, hogy ott kitéljesdthessen az emberi élet. *„Ilyesmí, mint a János vitéz, a legnagyobbaknak is csak egyszr sikerül”,* jelenti ki Szerb Antal.

A humor alig érzékelhető, szájszéli arcmozdulat-változata, mint triangulum jó zeneműben, többször megpendül nála. ***A vándorlegény*** (1847 augusztusából) a szerelmes búcsúzkodás utáni gyaloglás emlékétlől lesz tán még sűrűbb-gazdagabb: *„Nincs szívány, de a helyett a / Szél kufatja zsebetem. / Szél barátom, ne kutyáldod! / Megütöm a kezedet.”* Ezt a tizenegynehány szakaszon végigdídergő humort kevesen élték át – folytatták irodalmunkban. E szűkséget – szűk-séget? – szembekacagó magatartásban inkább elődei vannak, mint utódai.

A szerelem eleinte felszínes vonzalom és versbeli pőz, később hiteles, mély szenvedély. ***A Fa leszek, ha fának vagy virágra*** lassú ívű, Haydn-dallamként emelkedik csillagmagasig, és bukik pokoli mélységre. Máskor ***A négycőrös szekér*** tempójában döcög a sor is: *„En ábrándoztam s szoltám Erzsikéhez: / Ne válasszunk magunknak csillagot?”* Életének legmeghatározóbb egyénisége Szendrei Júlia. Mindketten így érzik, a másíkbán találtak igazi társukra. Kinyomtatják a ***Reszket a bokor, mert...*** sorait, valamikor 1847 elején: *„Ha már nem szeretnél, / az isten áldjon meg, / de ha még szeretsz, így / ezerszer áldjon meg!”*, és nemsokára érkezik rájuk a válasz: *„Ezerszer, Júlia!”*.

A lendületes és lobbanékony ifjú, röviddel huszonnegyedik születésnapja után, önzetlen barátokozni akarással nyitítja ki kezét Szalonta és Arany János irányába. *„Más csak levezetnek kapja a borostyánt, / S neked rögtön egész koszorút kell adni.”* **Toldi** ennek a nagykedvű és -ívű ölelésnek, holigtartó barátságának – és a két utána következő Toldi-történetnek – az előlege. A későbbiekben Aranyékra bizza imádott feleségét és kisfiát.

A Pilvax-beli tiztagú társaság alapítjaként, az országos elismertés magaslátán ajándékozta meg időtlen közösséggét. Nemzeti dalával hitelesíti a szabadságvágyat, és jogot formál az érte

Találkozás Széchenyiekkal/Széchenyiekkal II.

Az Országos Széchenyi Könyvtárban restaurátorként eltöltött csaknem 24 év alatt többször kerültem kapcsolatba a grófi családhoz fűződő dokumentumokkal. Erre lehetőség nyílt a könyvtár, azaz az egykoron Bibliotheca Hungaricának nevezett gyűjtemény (az alapítólevél 5. pontjának szerepel az elnevezés) történetét bemutató, személyes tárgyakat is tartalmazó házi múzeum létrehozásakor. Egyedülálló, speciális kiállítás, amelynek a célja elsősorban nem a könyvek, hanem a könyvtári enteriőrnek és környékének bemutatása eredeti tárgyakkal, keletkezésétől 1985-ig, a gyűjtemény Várba történő költöztetéséig.

Széchenyi Bertalan sőtől, savas papírkartonra kasírozott, színezett, törött keretéből ki-esett arcképe is helyreállításra szorult. (Széchenyi Zsigmond felvételén az alapítólevél 5. pontján szerepel az elnevezés) történetét bemutató, személyes tárgyakat is tartalmazó házi múzeum létrehozásakor. Egyedülálló, speciális kiállítás, amelynek a célja elsősorban nem a könyvek, hanem a könyvtári enteriőrnek és környékének bemutatása eredeti tárgyakkal, keletkezésétől 1985-ig, a gyűjtemény Várba történő költöztetéséig.

Széchenyi Bertalan sőtől, savas papírkartonra kasírozott, színezett, törött keretéből ki-esett arcképe is helyreállításra szorult. (Széchenyi Zsigmond felvételén az alapítólevél 5. pontján szerepel az elnevezés) történetét bemutató, személyes tárgyakat is tartalmazó házi múzeum létrehozásakor. Egyedülálló, speciális kiállítás, amelynek a célja elsősorban nem a könyvek, hanem a könyvtári enteriőrnek és környékének bemutatása eredeti tárgyakkal, keletkezésétől 1985-ig, a gyűjtemény Várba történő költöztetéséig.

Széchenyi Bertalan sőtől, savas papírkartonra kasírozott, színezett, törött keretéből ki-esett arcképe is helyreállításra szorult. (Széchenyi Zsigmond felvételén az alapítólevél 5. pontján szerepel az elnevezés) történetét bemutató, személyes tárgyakat is tartalmazó házi múzeum létrehozásakor. Egyedülálló, speciális kiállítás, amelynek a célja elsősorban nem a könyvek, hanem a könyvtári enteriőrnek és környékének bemutatása eredeti tárgyakkal, keletkezésétől 1985-ig, a gyűjtemény Várba történő költöztetéséig.

Széchenyi Bertalan sőtől, savas papírkartonra kasírozott, színezett, törött keretéből ki-esett arcképe is helyreállításra szorult. (Széchenyi Zsigmond felvételén az alapítólevél 5. pontján szerepel az elnevezés) történetét bemutató, személyes tárgyakat is tartalmazó házi múzeum létrehozásakor. Egyedülálló, speciális kiállítás, amelynek a célja elsősorban nem a könyvek, hanem a könyvtári enteriőrnek és környékének bemutatása eredeti tárgyakkal, keletkezésétől 1985-ig, a gyűjtemény Várba történő költöztetéséig.

Bodor Miklós: Megy a juhász számarán

vívott forradalomhoz. Arca gyarlón emberi és zseniálisan költői. Egy gondolata láttatja, forradalmár volt, magyar, és egy megálmódott szabad világ polgára...

Az általa pallérozott közérthetőség ösvényén nőttünk nyelvünkben felnőtte. *Laci, te! / Hallod-e? – Éj, mi a köt! – kapa-kaszakerül! – kicsinyecske – jöszte, jöszte – megmormol* (egy komondor) – *Itt az idő: Most vagy soha!* stb. – kifejezései, szófordulatai fennköltül a póriasig nyelvünk minden árnyalatán végigvonnak. Egyik legkülönösebb szavunk, nem tudom, nem gunyoros-keserű nemzeti önarckép-e? Ő alkotta: *Okatootáia*.

A jövendölés túlmutat a fiatalságon. Shakespeare-l mérhető a szintje, még ha szőfordulatai, mint ruha a testet, szépen eltakarják is lényegét. *A Szepember végén* angol romantika és kegyetlen-reális jövőt sejtő ötvözet, világirodalmilag ritka vezetőjével: nyolcosoros, negytrónym vers-templomtornyával. Akad műve, mely még mindig irodalmi és nyelvi kultúránk büjös kincse, a *Boland Istók* ezek egyike.

LENGYEL FERENC

A népelet részese, benne forgolódo derűs kedélyű legénye ő: akár a konyhában gyűjt rá a pipára, akár a szomszéd bécis látna csokolózni, akár Csokonai malheurjére gondol, minden helyzetben a mosollyal mossa tisztára a forrásokot.

A természet nála ezerarcú. Derűs a tavasz a *Tedd le bojtár a subádat* legelején: *„Mennykő szántsa meg a hátad, / Látod már a patak is letette, / Vele a langy tavasz letétette.”* Hétágra derűs nyárban vált *A Tisza* hirtelen árvi indulata. Mindig-szép borongós őszi pillanat *„a fák lehulló levelekéig nyeszét”* hallgatni a domboldalon. *A pusztá télen?* Két elmozdulás a mozdulatlan-ságban: végzetébe lovagol a betyár és *„Mint befagyott tenger, olyan a sík határ, / Alant rőptül a nap, mint elfradt madár.”*

Petőfi egyfajta panteizmussal áthatott alkat. *„Halhatlan a lélek, hiszem, /De más világba nem megy át, / Csak itt lenn a földön marad, /A földön él és vándorol. /Többek közt én, emlékeim, /Römbömben Cassius válek, / Helveciában Tell Vilmos, / Párizsban Desmoullins Kamill... / Itt is leszek tán valami.”*

LENGYEL FERENC

Internationale Symphonie szervezésében, illetve előadásában (Nemzetközi Dunafilharmonia, elnöke Katona Ágnes). Kellemes meglepetésben volt részem a koncerten; a műsor levezetésében is közreműködött, igen barátságos Széchenyi Kálmán gróffal (Széchenyi Ferenc szepunkája, Lajos fiának ükunokája) beszélgetve közös ismerősről leltam dr. Fülel Katalin személyében.

Széchenyi Lajos (1781–1855) mecénás, cs. k. kamarás; zeneszerzőként zongoradarabokat, dalokat, zenekari műveket és három magyar táncot komponált. Szerzeményei fellelhetők az Osztrák Nemzeti Könyvtár Zenegyűjteményében is (pl. Die Rose und die Liebe). Lajos gróf, mint költő és Schubert) Kevésbé köztudott, hogy költeményei Schubert megzenésítése által váltak ismertté: Der Tod und das Mädchen, Der Flug der Zeit, Die abgeblühte Linde. A nemzetközi Ferenc is komponált néhány dalt – tehát a zene is hozzátartozott a Széchenyi család életéhez.

ÁDÁM ÁGNES

JELEK SZÁMUNK KÉPEI

A 200. évfordulóra a Petőfi-ihlette képzőművészeti alkotások óriási választékából nyílt lehetőség a válogatásra. A hat kiválasztott műalkotást érdekesnek gondoltuk-véltük. Velük is árnyalni szeretnénk olvasóink elképzeléséig klasszikus kölönkről. Így a Bécsi Napló egy-egy költemény illusztrációját nyújtva, a következő művészeket és alkotásokat mutatja be, betüntetend: **Bodor Miklós** (grafika): *Megy a juhász számarán*, **Bodri Ferenc** (színes grafika): *Szeptember végén, Orszák István* (rajz): *A helység kalapácsa*, **Szarka Hajnalka** (festmény): *Émléknyűvek*. Négy mű a képzőművészek engedélyével került az oldalakra, **Bodor Miklós** rajzát a kiskunhalasi Thorma János Múzeum engedélyével; **Borsos Miklós** rajzát pedig a Szépirodalmi Könyvtár 150. jubileumi évi *Petőfi Sándor összes költeményei* kiadásából válogattuk. Így természetesen a Bécsi Napló Petőfi Sándor életműve előtt.

Katonák az 1956-os megtorlások útvesztőiben

Dr. Marossy Endre már négy könyvben foglalkozott a magyar néphadsereg katonáinak az 1956-os forradalomban betöltött szerepével. Ezúttal egy újabb munkáját veheti kezébe az olvasó, amely immár ötödik alkalommal kalauzolja a katonai bíróság, ügyészség, és nyomozók által készített dokumentumokon keresztül az érdeklődőt, az 1956-os forradalom utáni megtorlás sajtóságos világába.

És ezúttal is, ahogy már az előző kötetekből is hozzászokhattunk, semmi sem az, aminek látszik; sőt, minden egyes történet legalább két-fajta narrációval rendelkezik. Az egyikből – ez a formálódó Kádár-rezsim olvasata – olyan fő-tiszteket és tiszteket ültetnek a vádlottak padjára Ledényi Ferenc hadbíró tanácsa elé, akik az „ellenforradalom” mellé álltak. Üldözték az ÁVH egykori tisztjeit, propagandát folytattak a kommunistákkal szemben, nyíltan a fegyveres „huligánok” mellé álltak, mi több, ha kellett a „felszabadító” bajtársakkal, a fegyveres testvérekkel, a hős szovjet katonákkal is felvették a harcot. Egyszóval törekedtek arra, hogy megdöntsék a népi demokráciát, és mindezt többen vezető pozícióból, önállóan tették.

Ez a narráció természetesen köszönőviszonyban sincsen a valósággal. A könyvet böngészve a szerző már a nyomozás, a letartóztatott vádlottak vallomásainak ismertetése során rámutat a narrációk között feszülő ellentmondásokra. Az eljárás egyik főszereplője, Váradi Gyula vezérőrnagy sohasem szimpatizált a fegyveres felkelőkkel, sőt a forradalmárokkal sem, ezt többnyire az ellene felsorakoztatott tanúk is bizonyították. Úgy érezte azonban, hogy az 1956-os forradalom tulajdonképpen kizárólag magyar ügy. A magyar „ellenforradalmárok” leverése, a rend helyreállítása ezért, sajátos véleménye szerint, csakis a Néphadsereg dolga kellett volna, hogy legyen. Váradi, ezért egyáltalán nem helyeselte, hogy bármilyen formában is részt vegyenek benne a szovjet csapatok. Fantaszta volt? Nem látta az 1945 utáni időszakot feszítő problémákat? Mitől vált ilyenné?

Ezekre a kérdésekre nehezen válaszolhatunk, csak feltételezéseinek lehetnek. A szerző ebben az ügyben is ragaszkodott a tényekhez, ezért csak Váradi életrajzából következtethetünk az

összefüggésekre. Az olvasó sem kerülheti majd el, hogy ne gondolkodjon ezen.

Gyakorlatilag egy baloldali meggyőződésű katonatiszttel van dolgunk, aki 1941-ben már húsz évesen a szociáldemokrata ifjú munkások között kezdte el politikai tevékenységét. Valószínűleg már ekkor is kommunista meggyőződésű volt. 1945-től az MKP tagja, ezen a vonalon építette katonai karrierjét is. Talentumának és a magyar politikai helyzetnek köszönhetően, már 1950-ben egészen a vezérőrnagyi posztig kapaszkodott előre. Tényleg tehetséges katona volt, de egyben és kétségtelenül a kommunista rendszer meggyőződéses híve is. Népszerű emberként a beosztottjai is szerették.

1956. október 28-án megváltozott a helyzet, a Váradhoz hasonló eltkélt kommunista katonatisztek újabb parancsokat kaptak. Immár nem a forradalom leverésén kellett munkálkodniuk, hanem a felkelők mellé kerültek. Elképzelhetjük, hogy ez milyen traumát okozhatott számukra, így Váradi számára is. Amiben hittek, amit szolgáltak egy pillanat alatt füstté, köddé vált.

Aznapi Nagy Imre a minisztertanács elnöke a forradalmat demokratikus mozgalomnak ismerte el. Két nappal később a Néphadseregben is megalkult a Forradalmi Katonai Tanács, amelynek a vezetésére Váradi Gyulát választották, majd az ebből a szervezethez lettek kinevezve a Honvédelmi Bizottmány elnökségébe is bekerült.

1956. november 4. után ismét változott a helyzet, a szovjetek Kádár Jánost segítették hatalomra, ismét dönteni kellett. A Tiszti Nyilatkozat jelentette a választási lehetőséget, aki nem írta alá, az maradt az 1956. október 28. és november 4. közötti világban, de aki aláírta az sem lehetett teljesen nyugodt. Attól függött mindenki sorsa, hogy a forradalom alatti, sőt előtti cselekményei mennyiben voltak beilleszthetőek a megtorlás narrációjába.

A szerző könyve ennek a logikának a következők mutatója be Váradi és társai eljárásán keresztül. A különböző levéltári forrásokból dolgozó munka alapos áttekintést ad arról, hogy pontosan hogyan torzították el a valóságot már a nyomozás és a kihallgatások során. Mindezt úgy, hogy előbb vagy utóbb a megtorlás ördögi rendszere miatt sokan úgy írták alá a jegyző-

könyveket, hogy tudták, egyetlen szó sem igaz belőle, vagy nem teljesen úgy történt, ahogy az a dokumentumban szerepelt. Az iratokban keletkező szándékos csalafintaságok tömege segítette azt, hogy összefésüljék a sok-sok egyedi esetet egy perbe.

Feltehetőleg a vádlottak is belefáradtak a védekezésbe, még igazukba vetett hitük sem csorbult, de valahogy túl kellett élniük ezt az egész történetet. Az élet, a család szeretete sokszor olyasmire kényszeríti az embereket, amelyet önszántukból talán nem is vállalnának. Váradi körömszakadtáig védte az álláspontját, de nem ő volt az egyetlen, aki bajba került.

Hiszen ott volt a perben Marián István alezredes is, aki sokat tett a nemzetőrség létrehozásáért és maga is a Honvédelmi Bizottmány vezető testületében tevékenykedett. Homlokegyenest másfajta szerepet töltött be az eseményekben, mint Váradi, valószínűleg máshogy is vélekedtek az 1956-os forradalomról, de a nyomozás során hasonlóan kezelték őket. Mariánból Danner János építésszmérnök halála következményeként egy megátalkodott kommunistaellenes agitátort faragtak belőle, mert éppen ez állt a konszolidáló rendszer érdekében.

Erdélyi Sándor főhadnagy is bekerült a megtorlás tényeket ledaráló és átfémáló gépezetébe. Valójában Maléter Pál honvédelmi miniszter parancsai szerint járt el. Tagadta, hogy 1956. november 4-e után csatázott volna a szovjetekkel. Persze ez a kihallgatóit kevésbé érdekelte.

Ez és megannyi részlet, életrajz és oral history anyagok, fényképek képezik a részét Marossy Endre új könyvének, amely feltehetően nem az utolsó lesz a sorban.

És ha ez még nem lenne elég, akkor felhívom az olvasók figyelmét, hogy akad olyan életrajz is a kötetben, amely olyan személyt érint, aki sok tekintetben az 1956 utáni időszak pozitív szereplőjének tűnt, de a szerző kiderítette róla, hogy 1950-ben ügynökként foglalkoztatott az ÁVH.

Miközben olvastam a precíz és átfogó szakmunkát, amely az 1956-os perekkel foglalkozó kötetek között jól megírt átlátható forrásgazdag munkának számít, az jutott az eszembe, hogy született-e vajon csak az 1956-os perek általánosságait taglaló részletes, ám egyszersmind

A hit, tudomány és művészet feladatrendszeréről

Az MTA VEAB Magyarságkutató Bizottságának elnöke dr. habil Kováts-Németh Mária CSc. egyetemi magántanár 2022 tavaszán leköszönt a posztjáról. Több, mint negyedszázad alatti szerzői és szerkesztői munkájának köszönhetően hat „Kárpát-medencei” füzet és öt kötet jelent meg, melyek a Kárpát-medencei találkozásokról és konferenciákról tanúskodva a magyar értékek gazdagságáról, az összefogás szükségességéről, a hit – haza – család becsületének megerősítéséről, a kötelesség és felelősség elismerésre méltó örökítéséről szólnak.

2022 tavaszán az MTA Veszprémi Területi Bizottság és a Kodolányi János Egyetem támogatásával készült a „Tudomány – Művészet – Hit – Erkölc a Kárpát-medencében” című szép kivitelű és igen fontos tanulmánykötet, immár az ötödik „A magyarság megtartó ereje” című sorozatban.

A Kárpát-medencei magyarság összefogását reprezentáló tanulmánykötet, mely Kováts-Németh Mária, Szabó Péter és Lévai Attila szerkesztésében készült, a magyarországi, felvidéki, erdélyi és ausztriai intézmények vezetőinek, professzorainak, kutatóinak a tanulmányai közé szívesen fogadta a lengyelországi szakemberek és oktatók kutatásait is. Így kiváló tanulmányok tára bizonyítja a közös – Kárpát-medencei, illetve Közép-európai szintű – gondolkodásnak, a közös vitáknak, a megállapítások újragondolásának és újra megvitatásának a fontosságát. A kitűnő szerkesztésű kötetet Deák Ernő, a Bécsi Napló főszerkesztője ajánlja az Előszóban, hangsúlyozva a kötet igen nagy és fontos szerepét az értékek és a kultúra közvetítésében.

A *Tudomány* tematikus egység sokszínű tárházát *Szijártó István*, a Százak Tanácsának elnöke a „Nemzetünk igazi alkotmánya anyanyelvünk és kultúránk” című tanulmánya nyitja, melyben a szerző az európai kulturális gyökerek jelentőségét, a gazdag magyar nyelv művelésének fontosságát hangsúlyozza. *Jerzy Snopek*, a Lengyel Köztársaság magyarországi nagykövete Márai Sándornak és Stanisław Vincenznek, akik drámai körülmények között, ugyanabban az időben, azaz a második világháború utolsó hónapjaiban, és egymáshoz közel lévő magyar falvakban

érintkeztek a szovjetekkel, a ránk fennmaradt tapasztalatait elemelve a belőlük levont következtetésekkel elgondolkozásra készíti az olvasót. *Szabó Péter*, a KJE rektora a kooperatív egyetemi modell mutatja be, mint egy lehetséges választ a 21. századi felsőoktatás-pedagógiai kihívásokra. *Garaczi Imre*, az MTA VEAB alelnöke Németh László magyarságtudomány fogalmát, magyar nemzetpolitikai téziseit elemzi. *Kováts-Németh Mária* Kornis Gyulát és Mészáros Istvánt, a XX-XXI. század neveléstudóit, mint elkötelezett embereket, választott hivatásuk példás művelőit mutatja be, akiknek szellemiségük az európai és magyar kulturális örökségünkben táplálkozott, s azt az adott korban újratemtették. *Deák Ernő* a magyar középiskolások, egyetemisták és főiskolások ausztriai helyzetét tárgyalja az 1956-os forradalom utáni időszakban. *Albert Sándor*, a rév-komáromi Selye János Egyetem alapító rektora a kassai ipariskolának 150 éves történetét írja le a tanulmányában. *Gizińska Csilla*, a Varsói Egyetem Magyar Tanszékének vezetője a lengyel iskolarendszer hagyományait és a benne megtörtént változásokat foglalja össze. *Szűcs Judit*, a Romániai Pedagógus Szövetség volt elnöke a „Mi vagyunk Mátyás nemzete” című írásában igen fontos és értékes visszaemlékezéseit osztja meg az olvasóval. *Réthy Endréné* egyetemi magántanár a személyes konstrukciók értéktartományát és a személyiség tágabb tudományos perspektíváit elemelve az egyén kiteljesedésének lehetőségeit emeli ki. *Somogyi Angéla* egyetemi docens az online oktatás egészségpszichológia hatásait vizsgálta. *Barátka Agnieszka*, a Varsói Egyetem PhD-hallgatója a helyidentitás lehetséges gyakorlati szerepét mutatja be a lengyel középiskolások magyar nyelvre való tanításában, minek alapja Kováts-Németh Mária által kidolgozott Erdőpedagógia projekt Helyidentitás-viselkedéskultúra moduljának az adaptálása a lengyelországi magyar nyelv tanításában.

A *Művészet* témakörben *Sallai Éva* műsorvezető Gárdonyi Géza művészeti tevékenységét elemzi tanulmányában. *Borbély Károly* festőművész arra a kérdésre keres választ, hogy hol van a helyünk ebben a világban.

A *Hit és erkölcs* tematikus egységet kerekasztal-beszélgetés nyitja. *Somogyi Alfréd* egyetemi docens felelős kérdést tesz fel tanulmánya címében: „Mit várhat el a nemzet a keresztyén hittanoktatástól és a hitoktatótól?”, s a megadott válaszokban hangsúlyozza: „a hittanoktatástól a tiszta igeiséget, és a keresztyén erkölcsre való nevelést”. *Lévai Attila* dékánhelyettes a komáromi Katechetikai Szeminárium megalakulásának az előzményeit és az első szemináriumi évet írja le. *Lukács Olga* dékán a protestáns (református) teológiai képzés szerepét mutatja be az erdélyi állami felsőoktatásban. *Szénási Lilla*, a SJE tanára a hittankönyvek területén megtörtént legújabb változásokat elemzi. *Rácz D. Ignác* premontrai testvér Harvengti Fülöp apát személyét prezentálja az olvasónak. *Bognárné Kocsis Judit* főiskolai docens tanulmányában a vallásos nevelés harmonikus és patológiás működésének jellemzőit, a hitre jutás folyamatát mutatja be.

„A magyarság megtartó ereje” kiadványsorozat köteteiben a szerzők. Felhívják az olvasó figyelmét arra, hogy az iskola meghatározó értéktérítő, értékmegőrző és értékközvetítő intézmény. A kötetet záró és közösen megfogalmazott Ajánlásban hangsúlyozzák: „*Mára Európa kifejlesztett egy olyan kultúrát, mely az emberiség számára korábban ismeretlen módon kizárja Istent a közgondolkodásból, akár úgy, hogy teljesen tagadja, akár úgy, hogy a létét bizonyíthatatlannak, bizonytalanak, ezért a szubjektív döntések területére tartozónak ítéli, olyan valaminek, ami teljesen jelentéktelen a közélet számára. Ez okozza az erkölcsi lelkiismeret zavarát. Ezért különösen nagy a veszély a tanítás, az erkölcs és a kultúra területén. Az igazi kultúra szeretetközösséget alkot. Nemzetnevelőink legyenek lélekformálók, szellemi vezetők! Abban közmegegyezés van, hogy miként régen a könyvtár volt a közösségek dolgozószobája, ma meg az iskola a műveltség megszerzésének legfontosabb terepe kell, hogy legyen.*” (289. o.)

Kováts-Németh Mária – Szabó Péter – Lévai Attila (szerk.): Tudomány – Művészet – Hit – Erkölc a Kárpát-medencében. A magyarság megtartó ereje V., Palatia Nyomda és Kiadó Kft., Győr, 2022., 294 o.

AGNIESZKA BARÁTKA

olvasmányos ismeretterjesztő munka, amely a nem történelem érdeklődők számára is érthetően tolmácsolja a megtorlást. Hiszen sokan foglalkoztak ezzel a témával szakmai keretek között. Ennek eredményeként a tudásunk egyre csak nő, de ezt valahogy át kell adni a magyar társadalomnak is. Nyilván, ilyen munkában a szerző megállapításainak is helye lesz majd.

Marossy Endre: Váradi Gyula vezérőrnagy és társai hadbíróági pere, Magyar Napló, Budapest, 2022. 188 oldal.

RÁCZ JÁNOS

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelézési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.

Web: www.kozpontiszovetség.at

<https://www.becsinaplo.eu>

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der UngarInnen in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger:

Zentralverband Ungarischer Vereine u.

Organisationen in Österreich.

A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Bodó Barna (Temesvár), Csáky Pál (Pozsony), Czellar Judit (Genf), † Duray Miklós (Pozsony), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), Kovátsné Németh Mária (Győr), Kő András (Budapest), T. Kovács Péter (Budapest), K. Lengyel Zsolt (Regensburg), Papp László (New York), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Mátyás (London), Szakály Sándor (Budapest), Varga Sándor (Pozsony), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Fetes Kata, Kántás János, Martos Péter, Másréti Kató Zoltán, Radics Éva, Veit Zita

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsiák Zoltán

GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

MUNKATÁRSAK:

Ádám Ágnes (Bécs/Budapest), Bölskey-Molnár Dávid (Bécs), Bika Julianna (USA), Birtalan Iván (Bécs/Budapest), Csinta Samu (Kolozsvár), Cs. Varga István (Eger), Fehér Márta (Szabadka), Fried István (Budapest), Friedrichné Iregy Annamária (Hamburg), Katona András (Szeged), Lengyel Ferenc (Bécs), Nagymihály Zoltán (Budapest), Paládi Renáta (Ungvár), Palágyi István (Prága), Reményi György (Grenoble), Rumppler Diána (Bécs), Szabó Zsuzsa (Bécs), Szemes Péter (Kaposvár), Varga Gabriella (Budapest), Margarete Wagner (Bécs)

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstalt A-1010 Wien, Graben 21.

IBAN: AT57201100000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 18,- Euro, Magyarországon 5100,- Ft, Nyugat-Európában 22,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Euronak megfelelő összeg, Szerbiában: 1000 dinár, Szlovákiában egyes számok eladási ára: 1,50 Euro.

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Andrew ReKay, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

Angliában: Lindop Márta, Email: martalindop@hotmail.com, Co-op Bank 08 90 66 10436237

Hollandiában: Deuten-Makkai Réka

E-mail: federatio_hollandia@yahoo.com

Tel.: 0031 6 144 250 84

IBAN: NL81 INGB 0002304058

Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.

Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pestú út 237. Bank folyószámla: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.

Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach

Svájcban: Ria Meszlényi, Laufenstrasse 41, CH-4053 Basel, e-mail: ria.meszlényi@gmail.com, Tel.: 061 331 11 38, Mobil: 076 468 05 20 – PostFinance,

Mária Balla Meszlényi, Konto-Nr.: 15-508825-5, IBAN: CH89 0900 0000 1550 8825 5, BIC POFICHBEXXX

Svédországban: Szöllősi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. PlusGiro Nr.: 756987-4.

Szerbiában: Fehér Márta, 24000 Szabadka, Jókai Mór 119. Bankszámla: RS35285223604000354839

e-mail: fhmarta@gmail.com

Szlovákiában: Benyák Mária

E-mail: mariaabenyak@gmail.com

Bankszámla: SK6709000000000170127485

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkekért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: Monocopy Nyomda

H-9200 Mosonmagyaróvár, Juhar u. 16.